

Turvallistamisteoria

kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä:

Interpolin Red Notice -kuulutukset

Pauliina Parviainen

5/2024

TIIVISTELMÄ

Pauliina Parviainen: Turvallistamisteoria kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä:

Interpolin Red Notice -kuulutukset

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Anu Haikansalo

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sitä, kuinka autoritaariset valtiot käyttävät kansainvälisen rikospoliisijärjestö Interpolin Red Notice -kuulutuksia niiden alkuperäisen tarkoituksen ja hengen vastaisesti. Analyysin kohteeksi valittiin Kiina, Turkki ja Venäjä, koska nämä kolme ovat aktiivisimpia Interpolin kuulutuksia väärinkäyttäviä maita.

Teoreettisena viitekehyksenä työssä käytetään kansainvälisten suhteiden tieteenalalta tutun Kööpenhaminan koulukunnan kehittämää turvallistamisteoriaa. Opinnäytetyössä testataan, pystyykö turvallistamisteoria selittämään tutkittavaa ilmiötä vakuuttavasti. Työn toinen, käytännöllisempi tavoite on lisätä poliisissa tietoisuutta kansainvälisen poliisitoiminnan työkalujen käytöstä poliittisiin tarkoituksiin. Analyysimenetelmänä työssä käytetään laadullista sisällönanalyysia.

Tutkitusta aineistosta löytyi runsaasti viitteitä paitsi turvallistamisy yrityksistä myös onnistuneista turvallistamistoimista. Tulokset vahvistavat, että turvallistamisteorian soveltamisala on lopulta varsin laaja ja turvallistamisteoria käyttökelpoinen työkalu myös tällaisten turvallisuusongelmien tutkimiseen. Aineiston analyysi osoitti, että Kiinalla, Turkilla ja Venäjällä on keskenään hyvin samanlaiset motiivit Interpolin ja erityisesti Red Notice -kuulutusten hyväksikäytölle. Kunkin maan etujensa ajamiseen käyttämä retoriikka heijastelee kuitenkin niiden omia erityispiirteitä. Analysoiduista tapauksista voidaan päätellä, että aidoissa oikeusvaltioissa turvallistamisyrietykset eivät ole yhtä tehokkaita kuin sellaisissa maissa, joissa ihmisoikeuskysymykset ovat toissijaisia muille valtiollisille intresseille.

Opinnäytetyö osoittaa, että vaikka poliisin käyttämät järjestelmät on luotu puhtaasti ammattikäyttöön, ne eivät ole immuuneja globaalille valtopolitiikalle tai autoritaaristen valtioiden kansainväliset rajat ylittävälle sortotoimenpiteille. Tutkimustulokset osaltaan alleviivaavatkin Interpolin kehittämisen moninaisia tarpeita ja kyseenalaistavat järjestön nykyisen toiminnan uskottavuutta ja eettistä kestävyttä. Tietoa ilmiöstä ja keinoista sen torjumiseksi tulisi lisätä myös Suomen poliisin keskuudessa, varsinkin valvonta- ja hälytystoiminnassa.

Sivumäärä: 45

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Toukokuu 2024

Avainsanat: Interpol, Kiina, kvalitatiivinen, Red Notice, Turkki, turvallistamisteoria, Venäjä

ABSTRACT

Pauliina Parviainen: Securitization theory in international law enforcement cooperation: Interpol Red Notices

Research type: Theoretical

Degree of publicity: Public

Supervisor: Anu Haikansalo

Degree: Bachelor of Police Services

This thesis examines how authoritarian states use International Criminal Police Organization Interpol's Red Notices against their original purpose and spirit. China, Russia and Turkey were selected as case studies because these three countries are the most active abusers of Interpol Notices.

The theoretical context of this thesis is securitization theory developed by the Copenhagen School of International Relations. This research aims to test whether or not securitization theory can confidently account for the phenomenon under consideration. The other, more practical purpose of the thesis is to raise awareness in the police of the abuse of international policing tools for political purposes. Qualitative content analysis is the method of analysis of this thesis.

Several signs not only of securitization attempts but also of successful securitization acts were found in the analyzed material. The results confirm that securitization theory can be applied to a wide range of research topics, and they also prove that securitization theory is a useful tool for the investigation of this type of security problems. The analysis showed that China, Russia and Turkey have similar motives for the abuse of Interpol in general and of Red Notices in particular. However, the rhetoric used by each country to further their interests reflects their own special characteristics. The analyzed cases prove that in genuine rule of law countries securitization attempts are less effective than in countries where human rights concerns are secondary to other state interests.

This thesis shows that despite being designed for purely professional use, police systems and technologies are not immune to global power politics or transnational repression practiced by authoritarian states. For their part, the research results emphasize the various needs for reform of Interpol and call into question the credibility and ethical sustainability of the organization in its current form. Knowledge about the abuse of Interpol's tools and how to prevent it should be increased in the Finnish police, in particular in surveillance and alarm operations.

Number of pages: 45

Examination month and year: May 2024

Key words: China, qualitative, Interpol, Red Notice, Russia, securitization theory, Turkey

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimusaiheen esittely	1
1.2	Ilmiön tausta ja ajankohtaisuus	2
1.3	Tutkimuskysymykset	5
1.4	Opinnäytetyön tavoitteet.....	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
2.1	Turvallisuustutkimus	7
2.2	Turvallistamisteoria	8
3	INTERPOL	11
3.1	Organisaatio ja tehtävät	11
3.2	Kansainväliset kuulutukset	13
4	TUTKIMUSMENETELMÄT JA -AINEISTO	15
4.1	Tutkimuksen otanta	15
4.2	Asiantuntijahaastattelut	15
4.3	Laadullinen sisällönanalyysi	16
4.4	Analyysin aineisto.....	17
4.5	Tutkimuksen rajaukset ja luotettavuusarviointi	18
5	ANALYYSI	21
5.1	Tapaus 1: Kiina	21
5.2	Tapaus 2: Turkki.....	23
5.3	Tapaus 3: Venäjä	27
6	YHTEENVETO.....	32
6.1	Tutkimustulokset	32
6.2	Johtopäätökset	34
6.3	Kehitysehdotukset ja jatkotutkimusmahdollisuudet	35
	LÄHTEET	38
	Liite 1: Teemahaastattelurunko	42
	Liite 2: Tutkimustiedote	43
	Liite 3: Suostumuslomake	44
	Liite 4: Tietosuojainformaatio	45

1. JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö rakentuu seuraavasti: Ensin esittelen lyhyesti tutkimusaiheeni ja perustelen, miksi koin tärkeänä perehtyä valitsemaani aiheeseen. Taustoitin hiukan tutkittavana olevaa ilmiötä ja mainitsen myös opinnäytetyötä ohjaavat tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet.

Johdantoa seuraa luvussa 2 työni teoriapohjan eli turvallisuustutkimuksen ja sen alasuuntauksen turvallistamisteorian esittely. Esittelen tässä yhteydessä myös analyysini kannalta keskeiset käsitteet: puheaktin, sen hyväksymisen ja sen torjumisen.

Luvussa 3 tutustutan lukijan kansainväliseen rikospoliisijärjestöön Interpoliin sekä erityisesti sen julkaisemiin kansainvälisiin kuulutuksiin.

Luvussa 4 kuvailen työssä käyttämiäni tutkimusmenetelmiä vahvuuksineen ja heikkouksineen. Esittelen samalla analyysiaiaineistoni. Tutkimuksen luotettavuusarviointi löytyy sekkin tästä luvusta.

Varsinaisessa analyysiluvussa 5 tarkastelen ja vertailen Interpolin Red Notice -kuulutusten väärinkäyttötapauksia Kiinasta, Turkista ja Venäjältä ja etsin niistä mahdollisia merkkejä turvallistamisilmiöstä.

Opinnäytetyön yhteenvedoluvussa 6 kiteytän työni keskeiset löydökset ja niistä tekemäni johtopäätökset. Pohdin tutkimuskirjallisuuteen nojaten myös sitä, kuinka Interpolin kuulutusten väärinkäyttöä voitaisiin paremmin torjua. Tässä luvussa nostan esiin myös jatkotutkimusmahdollisuuksia aiheeni tiimoilta.

Työni lopusta löytyvät lähdeluettelo ja kaikki opinnäytetyön kannalta olennaiset liitteet.

1.1 Tutkimusaiheen esittely

Opinnäytetyön aiheena on kansainvälisen rikospoliisijärjestö Interpolin Red Notice -kuulutusten väärinkäyttö erilaisissa ei-demokraattisissa maissa eri puolilla maailmaa.

Tapausesimerkkeinä tarkastellaan Kiinaa, Turkia ja Venäjää. Nämä kolme maata valikoituivat opinnäytetyöhön siksi, että ne esiintyvät Interpolin kuulutuksia aktiivisimmin väärinkäyttävien maiden joukossa (San 2022, 6; France24 2019; Mackinnon 2018; Coyne 2022, 108; Reinboth 2022).

Red Notice -kuulutukset valittiin tutkimuskohteeksi sen vuoksi, että ne ovat Interpolin kahdeksasta kuulutustyyppistä autoritaaristen valtioiden vallanpitäjien suosikki. Red Noticet eli punaiset etsintäkuulutukset ovat eräänlaisia ”virka-apupyynnöitä” etsittyjen henkilöiden pidättämiseksi ja luovuttamiseksi kuulutuksen tehneeseen valtioon. (Lemon 2019, 20.)

Teoreettisesti aihepiiriä tutkitaan turvallisuustutkimuksen piiristä löytyvän turvallistamisteorian näkökulmasta. Turvallistamisprosessissa erilaisista, alun perin turvallisuuden piiriin kuulumattomista, asioista tehdään turvallisuusongelmia ja näin oikeutetaan puuttuminen niihin normaalia ankarammin keinoin (Emmers 2013, 133). Turvallistamista on esimerkiksi se, että jokin valtio leimaa ei-toivotun henkilön terroristiksi.

1.2 Ilmiön tausta ja ajankohtaisuus

Interpolin kansainväliseen tiedoksiantojärjestelmään kirjatut Red Noticet ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina.

Suurelta osin kasvu johtuu sähköisen ilmoitusjärjestelmän käyttöönotosta Interpolissa jo 2000-luvun alussa, mikä osaltaan kuvastaa poliisitoiminnan ja lainvalvonnan digitalisaation kehittymistä globaalilla tasolla (Lemon 2019, 20). Siihen aikaan, kun Red Noticet vielä julkaistiin paperiversioina, järjestelmän väärinkäyttö ei kannattanut, koska se oli yksinkertaisesti liian hidasta (Mackinnon 2018). Vuonna 2003 Interpol otti käyttöön turvallisen sähköisen viestijärjestelmänsä I-24/7:n (Wandall ym. 2019, 18). Vuonna 2009 päivänvalon näki Interpolin iLink-järjestelmä, johon jäsenmaat ovat voineet ladata ”Red Notice -luonnoksia”: nämä kuulutusluonnokset ovat näkyneet välittömästi muiden jäsenmaiden viranomaisille ennen kuin Interpol on ehtinyt vielä tarkistaa niitä (Meacham 2022). Uudistuksen seurauksena tehtyjen Red Notice -kuulutusten määrä hyppäsi heti (eml.). Sitten Interpol on havahtunut iLink -järjestelmän väärinkäyttöriskiin ja luopunut siitä (eml.).

Kaikkea kasvua Red Notice -kuulutusten määrässä uudet tekniset järjestelmät eivät kuitenkaan yksinään selitä. Lisäselitykseksi on tarjottu myös vuonna 2012 alkanutta Syyrian sotaa ja terroristijärjestö ISISin nousua. Vierastaistelijoita alkoi matkata konfliktialueelle, ja heidän määränsä näkyi kasvuna myös Interpolin Red Notice -tilastoissa. (Lemon 2019, 20.)

Kansainvälisen yhteistyön mekanismeissa on usein se riski, että joku päättää väärinkäyttää niitä omien itsekkäiden ja laillisesti kestävämmien tarkoituksensa edistämiseen. Näin on Interpolinkin kohdalla: osa maailman maista pyrkii rikkomaan järjestön sääntöjä, vesittämään sen toiminnan tehokkuutta ja manipuloimaan sen tarjoamia työkaluja omien etujensa ajamiseen (Coyne 2022, 104). Monet viime vuosina kirjatusta Red Notice -kuulutuksista onkin todettu väärin perustein tehdyiksi. Niillä on pyritty saamaan kiinni sellaisia (usein poliittisesti aktiivisia) henkilöitä, joilla ei ole

välttämättä mitään rikollista taustaa mutta joiden pidättämisestä ja palauttamisesta kotimaahan kuulutuksen tehnyt valtio hyötyisi.

Voimistuva trendi näyttää olevan autoritaaristen maiden aktivoituminen Red Notice -kuulutusten laatijoina. Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttö onkin liitetty laajempaan, parhaillaan meneillään olevaan autoritaarisuuden leviämiseen eri puolilla maailmaa (Lemon 2019, 17). Samaan aikaan kun demokratia valtiojärjestyksenä on joutunut vastatuuleen monin paikoin, autoritaarisesti johdetut suurvallat, kuten Kiina ja Venäjä, kasvattavat läsnäoloaan kehittyvissä maissa ja vahvistavat vetovoimaansa pienempien kumppanimaidensa silmissä (Ambrosio 2010, 376). Diktaattorit myös oppivat toinen toisiltaan ja kopioivat toistensa keksimiä temppuja (Mackinnon 2018). Yhdelle autoritaariselle vallanpitäjälle motiivina saattaa olla sellaisen lopputuloksen saavuttaminen, johon ei olisi ollut mahdollista päästä laillisia reittejä - toiselle motiivina saattaa olla laajempi, kokonaisen keskeisen sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän haastaminen (Coyne 2022, 103).

Autoritaarisuus on muutakin kuin vain alueeseen sidottu hallintomuoto, josta puuttuvat vapaat ja reilut vaalit; se on keinovalikoima (Glasius 2017, 183). Autoritaarisissa maissa vallan kolmijako on parhaimmillaankin vain näennäistä, ja valtionhallinnon, lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen intressit sekoittuvat toisiinsa (Meacham 2022). Autoritaarisissa maissa hallinto ei kohtele väestöään ensisijaisesti kansalaisina, joilla on oikeuksia, vaan pikemminkin massana, jota on hallittava (Glasius 2018, 179). Näissä maissa poliisin tehtävänä on suojella valtiota, ei kansaa, kun taas demokratioissa poliisi pyrkii suojelemaan, ei kontrolloimaan kansalaisia (Coyne 2022, 113). Demokratioissa läpinäkyvyys ja vastuullisuus ovat edellytyksiä poliisin toiminnan oikeutukselle ja poliisin kansalaisten silmissä nauttimalle luottamukselle, autoritaarisissa maissa eivät (eml.).

Nykypäivänä autoritaaristen valtioiden harjoittama sorto kohdistuu yhä useammin valikoivasti tiettyihin yksilöihin tai järjestöihin, jotka vastustavat hallintoa tai saattaisivat tehdä niin tilaisuuden tullen (Gelman & Silvan 2017, 39). Interpolin väärinkäyttö on yhtäältä rankaisevaa siinä mielessä, että se nostaa kynnyksen avoimeen toisinajatteluun, ja toisaalta symbolista sen vuoksi, että järjestö on suurimpia kansainvälisiä organisaatioita ja siten sen julkaisemilla kuulutuksilla on painoarvoa (Lemon 2019, 18). Onkin esitetty, että Interpol toimii tahtomattaan esteenä globaalille rauhanomaiselle aktivismille (Mackinnon 2018).

Osa tutkijoista on sitä mieltä, että Interpolista on tullut maailman autoritaarisille johtajille keskeinen työkalu, jonka avulla he ovat voineet ulottaa valtaansa omien maiden rajojen ulkopuolelle (Lemon 2019, 16–17). Sitä on jopa kutsuttu ”itsevaltioiden tarkkuuskivääriksi” - tarkaksi pitkän kantaman aseeksi, jolla diktaattorit kriminalisoivat itseensä kohdistuvaa vastarintaa ulkomailla (Meacham 2022). On esitetty, että pohjimmainen motiivi autoritaaristen valtioiden tekemisille etsintäkuulutuksille on *status quon* säilyttäminen kotimaassa (Calcara 2020, 135). Lisäksi jotkut maat, kuten Arabiemiraatit, ovat käyttäneet Red Notice -kuulutuksia jopa velkojenperinnän työkaluna eli täysin vastoin järjestelmän henkeä (David & Hearn 2018). Valitettavalla tavalla Interpol on

mahdollistanut näille maille ”kustannustehokkaan” tavan sortotoimien viennille ulkomaille (Mackinnon 2018). Muiden maiden viranomaiset valjastetaan mukaan tähän operaatioon Interpolin kautta (Schenkkan & Linzer 2021, 13).

Aihe on tiedeyhteisön keskuudessa vielä tuore, ja siitä tähän mennessä kirjoittaneet tutkijat ovatkin ilmaisseet huolensa siitä, kuinka vaivihkaa ja nopeasti ilmiö vahvistuu ilman, että siitä nostetaan sen enempää meteliä (Lemon 2019, 16–17). Itse asiassa tieteellinen tutkimus Interpolista itseltäänkin on kovin vähäistä (Calcara 2020, 113). Kansalaisjärjestöt ovat olleet tähän mennessä aktiivisimpia ongelmaa esillä pitäneitä tahoja (Wandall ym. 2019, 6; Güneş 2020, 40; Reinboth 2022). Lopulta vuonna 2016 Euroopan neuvosto nimitti Interpoliin kohdistuneen kritiikin vuoksi erityisraportoijan paneutumaan aiheeseen (Lemon 2019, 17).

Tänä vuonna Suomessakin on viimein nähty otsikoita aiheesta. Helmikuussa 2024 suomalaisyrittäjä Thomas Zilliacuksen nimi nousi esiin tässä yhteydessä, kun Singaporen hänestä tekemä Red Notice paljastui julkisuuteen (Rulamo 2024). Samaan aikaan uutisoitiin, että Venäjä puolestaan on etsintäkuuluttanut Viron pääministeri Kaja Kallaksen lisäksi myös useita Suomen kansalaisia (Verkkolehti: Venäjä etsintäkuulutti Viron pääministerin, listalla myös suomalaisia, Yle 13.2.2024). Jälkimmäisessä tapauksessa kuulutetut olivat joutuneet Venäjän listalle ”poliittisista syistä” (eml.).

Suomi kuuluu niihin maihin, jotka eivät luovuta poliittisista rikoksista syytettyjä henkilöitä luovutusta vaativaan maahan, sillä lainsäädäntömme kieltää tämän. Siksi myöskään pidätetyksi tuleminen Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa ei ole yhtä vakava asia kuin pidätys maassa, joka ei esimerkiksi kunnioita palautuskiellon periaatetta. Keskusrikospoliisin arvion mukaan Suomi ottaa kiinni vuositasolla vajaat kymmenen ihmistä Red Notice -kuulutusten vuoksi. Esimerkiksi vuonna 2010 Suomen poliisi otti kiinni Venäjän tekemän Red Noticen perusteella miehen, jota epäiltiin useista rikoksista, jotka ajoittuivat toisen Tšetšnian sodan ajalle vuoteen 2002. Mies oli säilössä Suomessa reilut kolme kuukautta ennen kuin korkein oikeus määräsi hänet vapautettavaksi - muun muassa sen vuoksi, että miestä epäiltiin poliittisista rikoksista. Tapaus osoittaa, että Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa valvonta toimii, eikä ketään luovuteta ulkomaille ennen kuin asiaa on huolellisesti harkittu ja selvitetty. (Reinboth 2022.)

Interpol ei julkaise selkeää tilastotietoa siitä, kuinka suuri osuus Red Notice -kuulutuksista on järjestössä jälkikäteen todettu perusteettomiksi (Bromund 2018a). Interpolin itsenäinen yksikkö Commission for the Control of Interpol Files kyllä tutkii Interpolin kuulutusten asianmukaisuutta, mutta sen tilastojen epäjohdonmukaisuudet tekevät laskutoimitukset vaikeiksi (eml.). Tämä tekee ilmiön kokoluokan mittaamisesta varmuudella mahdotonta. Kuitenkin esimerkiksi vuonna 2016 Interpol poisti 170 Red Notice -kuulutusta siksi, etteivät ne olleet asianmukaisia (Bromund 2018b). Niin asiattomien kuulutusten suhteellinen osuus kuin niiden puhdas lukumääräkin ovat molemmat nousussa (eml.).

Perusteettomat etsintäkuulutukset loukkaavat useita kansainvälisin ihmisoikeussopimuksin suojattuja perusoikeuksia. Lisäksi ne aiheuttavat monenlaisia käytännön ongelmia kohteilleen, sillä vaikka ne eivät kaikkialla riittäisikään pidätysperusteeksi, niiden perusteella voidaan esimerkiksi jättää myöntämättä henkilölle viisumia toisesta maasta tai kieltäytyä avaamasta hänelle pankkitiliä (Günes 2020, 37–38). Palautuksesta kotimaahan taas voi pahimmillaan seurata kaltoinkohtelua, kidutusta tai jopa kuolema viranomaisten käsissä.

Pakolaisten kaltaisia ryhmiä koskee kaiken lisäksi palautuskielto eli heitä ei saa Suomesta tai muualtakaan palauttaa kotimaahansa, vaikka heistä olisi tehty etsintäkuulutus vanhassa kotimaassaan. Palautuskieltoa sovelletaan silloin, jos palautettavaksi vaaditulla henkilöllä olisi riski tulla vanhassa kotimaassaan kidutetuksi, epäinhimillisesti kohdelluksi tai jopa tapetuksi. (Reinboth 2022.)

Ulkomailla asuvien aktivistien hiljentäminen myös vahvistaa autoritaarisuutta kotimaassa ja vaikeuttaa poliittisten uudistusten ja modernisaation toteutumista (Lewis 2014, 15). Luonnollisesti sillä on pelotevaikutuksensa muille hallinnon kriitikoille. Sen sijaan Interpolin väärinkäyttöön syyllistyneelle valtiolle toiminnasta ei seuraa muuta rangaistusta kuin korkeintaan mainehaitta, millä tuskin on juuri merkitystä maailman autoritaarisille eliiteille (Mackinnon 2018; Güneş 2020, 40).

1.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyötä ohjaavat seuraavat tutkimuskysymykset:

- **Onko Interpolin Red Notice -kuulutusten väärinkäyttö ilmiönä esimerkki turvallistamisprosessista?**
- **Mitä yhteistä ja mitä eroa Kiinan, Turkin ja Venäjän tapausten väliltä löytyy?**

Opinnäytetyötä voidaan pitää onnistuneena, mikäli yllä esitettyihin kysymyksiin löydetään analyysin avulla vastauksia. Tämä on tutkimuksen ydintavoite. Siihen, saavutettiinko tavoite, palataan tutkimuksen viimeisessä luvussa.

1.4 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön teoreettinen tavoite on testata, pystyykö turvallistamisteoria selittämään tarkasteltavaa ilmiötä vakuuttavasti. Mikäli näin on, tämä opinnäytetyö osaltaan laajentaa teorian soveltamisalaa. Jo nyt turvallistamisteorian avulla on pystytty tuomaan uusia näkökulmia ja lisäämään ymmärrystä varsin monenlaisista viimeaikaisista kehityskuluista ja ilmiöistä aina siirtolaisuuspolitiikasta pandemioihin.

Opinnäytetyön toinen tärkeä tavoite on lisätä poliisissa tietoisuutta kansainvälisen poliisitoiminnan työkalujen käytöstä poliittisiin tarkoituksiin. Julkinen keskustelu tästä on ainakin Suomessa ollut melko olematonta, ja poliisihallinnon sisälläkin siihen tulisi kiinnittää paljon nykyistä enemmän huomiota.

Tämä opinnäytetyö on suunnattu kaikille aiheesta suomenkielistä tietoa kaipaaville, mutta erityisesti kansainvälisiä etsintäkuulutuksia työssään mahdollisesti kohtaaville poliiseille. Ensiksikin opinnäytetyö parhaimmillaan valmistaa sen lukeneita poliiseja tarkastamaan nykyistä aktiivisemmin kenttätyössä ihmisiä kohdatessaan, onko näillä voimassa olevia kansainvälisiä kuulutuksia. Toiseksi opinnäytetyön lukeneet poliisit toivottavasti tutkivat etenkin autoritaarisesta hallinnostaan tunnettujen valtioiden laatimia etsintäkuulutuksia kriittisesti ennen erilaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä - varsinkin, jos kuulutuksen kohde on kansainvälistä suojelua tarvitseva henkilö (kuten pakolainen) tai vaikuttaa aidosti yllättyneeltä kuullessaan itseään koskevasta etsintäkuulutuksesta. On mahdollista, että tällöin motivaatio kuulutuksen laatimisen taustalla saattaa olla poliittinen eikä rikosperusteinen.

2. TOOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Turvallisuustutkimus

Turvallisuustutkimus on kansainvälisten suhteiden tieteenalan yksi alalaji. Itse asiassa voidaan sanoa, että turvallisuuskysymykset ovat tietyssä mielessä kansainvälisten suhteiden tutkimuksen ydintä: koko tieteenala sai alkunsa Isossa-Britanniassa ensimmäisen maailmansodan jälkimainin-geissa, jotta vastaavat sodan kauheudet voitaisiin välttää jatkossa (Collins 2013, 1).

Kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa on useita eri teoreettisia suuntauksia: perinteisten libera-
lismien ja realismien ohelle on vuosikymmenten aikana noussut kilpailevia teorioita, kuten englantilai-
nen koulukunta, konstruktivismi, kriittinen teoria, marxismi, postkolonialismi, feminismi ja poststruk-
turalismi (McGlinchey ym. 2017, 4–8). Kaikki nämä tarkastelevat hieman eri näkökulmista ja eri
painotuksin muun muassa kansainvälistä järjestystä, valtioiden välisiä suhteita ja globaaleja ilmi-
öitä.

Turvallisuustutkimuksessa turvallisuus käsitteenä ymmärretään laajemmin kuin pelkästään kan-
sainvälisten konfliktien tai muun väkivallan kautta (Collins 2013, 2). Turvallisuutta voivat uhata näi-
den lisäksi myös esimerkiksi pandemiat tai ympäristökatastrofit (eml.). Myös rajat ylittävä rikolli-
suus on sotiin verrattuna suhteellisen uusi turvallisuusuhka (eml., 8). Samoin turvallisuustutkimuk-
sen piirissä on vuosikymmenten saatossa avartunut käsitys siitä, kenen turvallisuutta tarkastellaan
ja kuka turvallisuutta tuottaa: valtio ei ole enää automaattisesti ainoa tarkastelun lähtökohta, vaan
tutkijat ovat lisäksi kiinnostuneita ainakin inhimillisestä ja yhteiskunnallisesta turvallisuudesta (eml.,
5–6, Eroukhmanoff 2017, 105).

Muutoksen taustalla on vaikuttanut konstruktivismien nousu yhdeksi kansainvälisten suhteiden tie-
teenalan tärkeimmistä teorioista 1980-luvulta lähtien. Konstruktivismien lähtökohtana on ajatus siitä,
että myös ideoiden, identiteetin ja vuorovaikutuksen kaltaiset abstraktit asiat luovat todellisuut-
tamme siinä missä taloudellisten tai sotilaallisten voimavarojen kaltaiset aineellisetkin tekijät.
(Agius 2013, 87–90.)

Osa tutkijoista peräänkuuluttaa yhä valtion roolia ja tarkastelee turvallisuutta kapeammin sotilaalli-
sesta ja poliittisesta näkökulmasta siinä missä toiset näkevät turvallisuuden käsitteenä laaja-alai-
sempana ja painottavat vaikkapa sitä, kuinka konfliktit vaikuttavat kulttuurin, sukupuolen ja identi-
teetin kaltaisiin asioihin (Eroukhmanoff 2017, 104). Feministinen teoria on ollut yksi keskeisimpiä
turvallisuuden käsitettä laajentaneita suuntauksia kansainvälisten suhteiden tieteenalalla (eml.).

2.2 Turvallistamisteoria

Yksi turvallisuustutkimuksen erityisistä suuntauksista - ja tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys - on Kööpenhaminan koulukunnan kehittämä turvallistamisteoria (*securitization theory*). Kööpenhaminan koulukunta on laajentanut perinteistä turvallisuuden käsitettä sotilaallisesta turvallisuudesta taloudelliseen, yhteiskunnalliseen, poliittiseen ja ympäristöturvallisuuteen sekä syventänyt sitä myös ei-valtiollisiin toimijoihin kuten kansainvälisiin järjestöihin. Koulukunnan mukaan turvallisuus on sosiaalinen, subjektiivinen - ja myös kiistelty - käsite. (Eroukhmanoff 2017, 105.)

Turvallistamisteorian lähtökohta on, että mikä tahansa yksittäinen asia voi olla ei-politisoitu (jolloin se ei vaadi valtion toimenpiteitä), politisoitu (jolloin asia hoidetaan normaalin poliittisen päätöksenteon keinoin) tai turvallistettu (jolloin asian ratkaisemiseksi vaaditaan poikkeustoimia) (Emmers 2013, 132–133). Teorian ydinajatuksena on, että sanat eivät pelkästään kuvaa todellisuutta vaan myös luovat sitä ja saavat sen seurauksena aikaan tietynlaisia reaktioita (Eroukhmanoff 2017, 106). Turvallistajana toimii usein valtio, joka voi käyttää valtaansa esimerkiksi turvallisuusviranomaistensa, kuten poliisin tai tiedustelupalvelun, kautta (eml., 107).

Tärkeää on ymmärtää, että turvallistamisteorian mukaan uhat eivät ole uhkia luonnostaan, vaan niistä tehdään uhkia kielen avulla (Eroukhmanoff 2017, 106). Teorialla on liittymäpintaa puheaktiteoriaan, jossa kieltä tarkastellaan toimintana ja erilaisia ilmauksia tekoina (Tieteen termipankki: hakusana puheaktiteoria). Puheaktiteorian alkuperästä kiinnostuneiden kannattaa tutustua ainakin kielenfilosofi John L. Austinin alun perin vuonna 1962 ilmestyneeseen teokseen *How to Do Things with Words*. Sen keskeinen ajatus on, ettei kielenkäyttö tietyissä tilanteissa ole vain sen hetkisen toiminnan kuvailemista, vaan toimintaa itsessään (Austin 1975, 6).

Turvallistaminen tapahtuu kahden vaiheen kautta: Ensin asia kehystetään retorisesti kohteen (joka voi olla vaikkapa kansallinen turvallisuus tai yleinen järjestys ja turvallisuus) olemassaoloa välittömästi uhkaavaksi. Tästä kehystyksestä käytetään termiä *speech act*, suomeksi puheakti. Seuraavaksi kyseisen retoriikan kohdeyleisön (tämän opinnäytetyön viitekehyksessä yhtäältä Interpol ja toisaalta sen muut jäsenvaltiot) on vielä hyväksyttävä retoriikka, jotta turvallistaminen onnistuu. Tämän jälkeen turvallistamistoimen tekijä voi oikeuttaa erilaiset poikkeustoimet väitetyn uhan välttämiseksi tai eliminoimiseksi, mutta turvallistamistoimen voidaan katsoa onnistuneen, vaikkei tällaisia poikkeustoimia lopulta käytettäisikään. Turvallistamistoimi voidaan myöhemmin myös ”purkaa” (*desecuritization*), mikä tarkoittaa turvallisuuden piiriin nostetun asian palauttamista takaisin normaalin päätöksenteon piiriin. (Emmers 2013, 132–135.)

Maailmassa on useita esimerkkejä turvallistamistoimien onnistumisesta. Niillä on oikeutettu (tai yritetty oikeuttaa) ainakin huumeidenvastaista taistelua Kaakkois-Aasian maissa, turvapaikanhakijoita

torjuvia tai syrjiviä politiikkatoimia eri puolilla Eurooppaa sekä Yhdysvaltain ja puolustusliitto Naton sotatoimia Lähi-idässä. Usein autoritaarisissa maissa turvallistamistoimet ovat menestyksekkäämpiä kuin demokratioissa. Turvallistajan motiivina turvallistamiselle voi olla esimerkiksi tehostaa tietyn ongelman ratkaisua. Tämän opinnäytetyön tapauksessa eli Interpolin kuulutusten väärinkäytön kontekstissa tehostamista kuvaa pyrkimys mobilisoida muiden maiden poliisivoimat etsimään ja ottamaan kiinni tietty henkilö, jotta tämä voidaan palauttaa vanhaan kotimaahansa. (Emmers 2013, 134–136.)

Yleisesti ottaen tutkijat pitävät turvallistamisilmiötä haitallisena. Turvallistamisen riskejä ovat esimerkiksi vallan väärinkäyttö, kansalaisoikeuksien loukkaus, poliittisten vastustajien nujertaminen ei-poliittisin keinoin sekä (etenkin tämän työn näkökulmasta katsottuna) ulkomaisten turvallisuusviranomaisten resurssien hyödyntäminen omien poliittisten tavoitteiden ajamiseen (Emmers 2013, 136). Turvallistamiskäsitteen kehittänyt kansainvälisten suhteiden professori Ole Wæver sanookin, että ilmiöt ja ongelmat tulisi käsitellä puhtaasti sellaisina kuin ne ovat eikä turvallisuuden linssin läpi (Turvallistamisen teorian avulla voidaan tutkia turvallisuusuhkia sodista ilmastonmuutokseen, Helsingin yliopisto 10.5.2022).

Toisaalta voidaan esittää myös, että turvallistamalla asioita niille saadaan ainakin kerättyä huomiota, sillä ihmiset reagoivat vaistomaisen herkästi kaikenlaiseen uhkapuheeseen ja -uutisointiin. Ilmastonmuutoksen kaltaiset kriittisen tärkeitä aiheita esimerkiksi ovat saaneet ansaitsemaansa huomiota kunnolla vasta sen jälkeen, kun niiden turvallisuusvaikutukset ovat käyneet yhä selvemmiksi myös laajalle yleisölle.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään, onko turvallistaminen ollut tehokasta valituissa esimerkkitapauksissa. Voidaanko sitä pitää kaikilta osin onnistuneena? Aina turvallistaminen ei näet onnistu etenemään ensimmäistä vaihetta pidemmälle (Emmers 2013, 135). Tästä kertoo sekin, ettei Interpol hyväksy kaikkia jäsenmailtaan tulevia Red Notice -kuulutuksia vaan on poistanut niitä väärin perustein tehtyinä. Turvallistamisyritys voi epäonnistua myös sen vuoksi, etteivät muut valtiot välttämättä suostu toimimaan kuulutuksen mukaan vaan arvioivat tahoillaan tapauskohtaisesti, onko kuulutukselle oikeat, lailliset perusteet ennen omiin toimenpiteisiinsä ryhtymistä.

Turvallistamisteoriaa on kritisoitu siitä, että raja sen välillä, milloin jokin asia on ”ankarasti politisoitu” ja milloin turvallistettu, on häilyvä (Emmers 2013, 137). Tämä opinnäytetyö lähtee siitä ajatuksesta, että laillisin perustein ja Interpolin sääntöjen mukaan laaditut Red Noticet eivät ole turvallistamista vaan normaali ja arkipäiväinen kansainvälisen viranomaisyhteistyön väline. Kuitenkin sellaisia Red Notice -kuulutuksia, jotka perustuvat kyseenalaisiin tai puhtaasti tekaistuihin väitteisiin, pidetään tässä opinnäytetyössä turvallistamisteoriassa kuvattuna turvallistamistoimena tai ainakin sellaisen yrityksenä.

Puheaktin määritelmän täyttymiseksi ei opinnäytetyössä edellytetä sitä, että Red Noticen kohde olisi määritelty juuri fyysiseksi turvallisuushaksi. Tekaistu Red Notice voidaan yhtä hyvin perustaa esimerkiksi talousrikos- tai korruptioväitteelle. Jälkimmäisissäkin tapauksissa turvallistava taho joka tapauksessa kehystää retorisesti Red Notice -kuulutuksensa kohteen uhkaamaan yhteiskunnallista järjestystään, turvallisuuttaan ja vakauttaan. En katso, että tämä määritelmä laajentaa puheaktin konseptia liikaa alkuperäisestä Kööpenhaminan koulukunnan määritelmästä.

Puheaktin hyväksynnäksi määritellään opinnäytetyössä Interpolin osalta se, ettei Interpol poista Red Notice -kuulutusta järjestelmästä. Tämä signaloivat vähintäänkin kuulutuksen hiljaista hyväksymistä passiivisesti. Interpolin muiden jäsenmaiden osalta puheaktin hyväksynnäksi määritellään laajasti kaikenlaiset toimet, joilla kuulutukseen reagoidaan lainvalvonnan keinoin tavattaessa kuulutuksen kohteena oleva henkilö. Keinot voivat vaihdella pidättämisestä viisumin epäämiseen tai pahimmillaan henkilön palautukseen kuulutuksen tehneeseen maahan. Lyhytaikaista kiinniottoa sen sijaan ei tässä tutkimuksessa katsota vielä puheaktin hyväksynnäksi, sillä se on usein välttämätöntä asian selvittämiseksi ja kuulutetun henkilön tietojen tarkastamiseksi.

Puheaktin torjunnaksi opinnäytetyössä määritellään Interpolin osalta se, että Interpol reagoi Red Notice -kuulutukseen ja poistaa sen perusteettomana järjestelmästä. Interpolin muiden jäsenmaiden osalta puheaktin torjunnaksi määritellään se, ettei Red Notice aiheuta näissä maissa hetkellistä kiinniottoa lukuun ottamatta muita toimenpiteitä kuulutuksen kohteelle tämän ollessa tekemisissä viranomaisten kanssa. Puheaktin torjunta voi ilmetä myös niin, että muut maat myöntävät vaikkapa pakolaisstatuksen tai muun edun Red Notice -kuulutetulle ja näin osoittavat pitävänsä kyseistä kuulutusta perusteettomana ja laittomana. Kun puheakti torjutaan, kyse on turvallistamisyhtyksestä eikä onnistuneesta turvallistamistoimesta (Eroukhmanoff 2017, 106).

Huomionarvoista on, että hyväksynnän ja torjunnan mekanismit voivat myös vuorotella keskenään: sama kohdeyleisö voi ensin hyväksyä puheaktin mutta myöhemmin torjua sen, ja päinvastoin. Hyväksyntä ja torjunta eivät näin ollen ole toisiaan poissulkevia mekanismeja. Tämän osoittaa myöhemmin todeksi myös opinnäytetyön varsinainen analyysi.

3. INTERPOL

3.1 Organisaatio ja tehtävät

Kansainvälinen rikospoliisijärjestö Interpol on kansainvälisen poliisitoiminnan vaikutusvaltaisin instituutio ja yksi maailman suurimmista kansainvälisistä järjestöistä ylipäänsä (Calcara 2020, 112).

Interpolin toiminta keskittyy etenkin kolmeen kansainväliset rajat ylittävän rikollisuuden alueeseen: terrorismiin, kyberrikollisuuteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen (Abiodun & Abioro 2020, 9). Sen toiminnan ydintä on turvata maailmanlaajuiset poliisiviestintäpalvelut sekä operatiiviset tiedokannat, tukipalvelut ja koulutusta jäsenmaidensa poliiseille (Calcara 2020, 120).

Interpol perustettiin Wienissä vuonna 1923 (Abiodun & Abioro 2020, 8). Sen nykyinen keskuspaikka on Ranskan Lyonissa, minkä lisäksi eri puolilla maailmaa on Interpolin aluetoimistoja ja jokaisessa Interpolin 196 jäsenmaassa kussakin oma kansallinen toimistonsa tai yhteyspisteensä eli NCB (National Central Bureau) (eml., 8–9). Interpolin pääsihteeristö sijaitsee sekin Lyonissa, ja pääsihteeristön omia alueellisia yksiköjä ja erityisedustustoja löytyy jokaisesta maanosasta (eml.). Interpolin peruskirjassa todetaan, että organisaation rakenteellisia osia ovat näiden lisäksi yleiskokous, johtoryhmä, neuvonantajat sekä Commission for the Control of Files (Calcara 2020, 117).

Ennen Interpolin perustamista kansainvälisiä poliisiasioita hoidettiin diplomaattikanavien kautta. Kun eri maiden poliisiviranomaiset saivat oman järjestönsä, yhteistyö rikosasioissa paitsi nopeutui myös siirtyi maiden välisten poliittisten suhteiden vaikutuspiiristä etäämmälle. Tilalle tulivat tällöin kuitenkin eri maiden erilaisista oikeusjärjestelmistä johtuvat käytännön ja oikeudelliset haasteet. (Calcara 2020, 119.)

Useat periaatteet ohjaavat Interpolin toimintaa. Yksi järjestön peruskirjan ydinkohdista on artikla 2:ssa mainittu YK:n ihmisoikeusjulistuksen kunnioittaminen (Stockholm Center for Freedom 2017, 9). Peruskirjan artikla 3:ssa puolestaan korostetaan poliittista neutraaliutta: Interpol pidättäytyy puuttumasta toimintaan, joka on luonteeltaan poliittista, sotilaallista, uskonnollista tai rotua koskevaa (Abiodun & Abioro 2020, 9).

Interpol tähdentää, ettei se itse ole lainvalvontaviranomainen: se on esimerkiksi korostanut, etteivät jäsenmaat voi pyytää siltä apua saadakseen tietty henkilö luovutetuksi luovutusta pyytäneeseen maahan siinä tapauksessa, ettei maa, josta henkilö tavataan, suostu luovuttamaan tätä itse (Abiodun & Abioro 2020, 19). Interpol ei pysty vaikuttamaan myöskään myönteiseen luovutus päätökseen, sillä kuulutetun henkilön pidättämisen jälkeen asiasta tulee kahden maan välinen asia

(Reinboth 2022). Interpolilla ei ole myöskään oikeutta itse pidättää ketään tai tutkia rikoksia (Fair Trials 2021).

Tärkeää on huomata, että Interpol arvioi samoin kriteerein demokraattisten ja autoritaaristen jäsenmaidensa tekemät kuulutukset, koska kaikkia jäsenmaita kohdellaan yhdenvertaisesti (Lemon 2019, 23). On tavallaan ymmärrettävää, että Interpolin jäseniksi hyväksytään kaikenlaiset valtiot, sillä näin varmistetaan, että rajoja ylittävän rikollisuuden torjunta olisi globaalisti mahdollisimman kattavaa (Calcara 2020, 112). Tämä kuitenkin merkitsee sitä, että mukaan on hyväksyttävä myös jäsenmaita, joissa heikko hallinto, korruptio ja ihmisoikeuksien loukkaukset ovat arkipäivää. On selvää, että tällöin Interpolin peruskirjan artikla 2:n ja järjestön käytännön toiminnan välillä on ristiriita (Cooley & Heathershaw 2017, 429). Jotkut tutkijat ovatkin kyseenalaistaneet, tulisiko Interpolin todella olla itse se taho, joka punnitsee turvallisuusnäkökulman ja oikeudenmukaisuuskysymysten välillä (Calcara 2020, 113).

Loppujen lopuksi Interpolin toiminta nojaa keskinäiseen luottamukseen: poliisijärjestössä lähdetään siitä oletuksesta, että muiden maiden viranomaiskollegojen laatimat kuulutukset ovat asianmukaisia (Stockholm Center for Freedom 2017, 10). Tämä lähtökohta heijastelee yleisemminkin poliisikulttuurille tutkitusti yhteisiä, eräänlaisia yleismaailmallisia arvoja, kuten kollegoita kohtaan tunnettua lojaaliutta ja solidaarisuutta (San 2022, 14).

Interpol on kuitenkin kehittänyt muutamia prosesseja järjestön sisäistä laillisuusvalvontaa varten viimeisten kymmenen vuoden aikana. Yksi tällainen elementti on edellä mainittu Commission for the Control of Files. Tämä komissio tekee ratkaisuja tapauksissa, joissa yksityishenkilö pyytää Interpolia korjaamaan tai poistamaan Interpolin rikostietokantaan tallennettuja itseään koskevia tietoja (Wandall ym. 2019, 10). Vuosien 2019–2020 aikana komissio kävi läpi reilut 1 300 valitusta ja päätyi poistamaan tämän seurauksena yli 500 kuulutusta (Reinboth 2022). Nykyisin komission päätökset sitovat Interpolia siinä missä ennen komission rooli oli vain neuvoa-antava (Wandall ym. 2019, 22). Komissio on myös käytännössä varmin tapa, jolla ihminen voi ylipäätään selvittää, onko hänestä tehty kansainvälinen kuulutus Interpolin järjestelmään (eml.). Toki asiaa voi yrittää tarkastaa Interpolin sivuilta, mutta silloin on muistettava, että suurin osa Red Notice -kuulutuksista on näkyvissä vain viranomaisille (Interpol 2024c).

Muita Interpolin toimeenpanemia reformeja ovat ainakin pakolaistapauksissa noudatettava uusi menettelytapa ja Interpolin pääsihteeristön tarkempi arviointiprosessi koskien jäsenmaiden julkaitaviksi esittämiä kuulutuksia (Wandall ym. 2019, 6). Pääsihteeristö on myös palkannut lisää väkeä tarkistamaan jäsenmaista saapuvia kuulutuspyyntöjä (eml., 19). Pääsihteeristö ja komissio siis molemmat tarkastavat kuulutuspyyntöjä, mutta komission vahvuutena on, että se saa lisätietoja myös kuulutetulta henkilöltä itseltään siinä missä pääsihteeristö nojaa pelkästään kuulutuspyynnön tehneen valtion antamiin tietoihin (Reinboth 2022). Interpol on alkanut myös viimeisen kymmenen

vuoden aikana synkronoida Red Notice -kuulutuksia siten, että ne ovat linjassa kuulutetulle myönnetyn turvapaikan tai luovutuskiellon kanssa, millä pyritään ehkäisemään kansainvälisesti säädetyn palautuskiellon loukkaamista (Stockholm Center for Freedom 2017, 40; Lemon 2019, 21). Interpolin oikeusyksikkö tarkistaa kaikki Red Notice -kuulutukset ennen niiden julkaisemista, mutta saapuvien kuulutusten jonot yksikössä ovat pitkät (Wandall ym. 2019, 13–14). Oikeusyksikkö ei kuitenkaan tarkista muita jäsenmaiden käyttämiä kuulutuslajeja tai diffuusioita (eml.). Diffuusion ja Red Noticen keskeinen ero on siinä, että jäsenmaa voi diffuusion julkaistessaan valita, mitkä muut jäsenmaat näkevät sen - toisin kuin Red Noticen kohdalla, jonka näkevät kaikki Interpolin jäsenmaat (Interpol 2024a).

Näistä kehitysaskelista huolimatta väärinkäytöksiä yhä esiintyy: on esimerkiksi valitettavan yleistä, että vielä sen jälkeenkin, kun Interpolin pääsihteeristö on päivittänyt tai poistanut kuulutuksia järjestelmästä, ne näkyvät edelleen voimassa olevina kansallisissa tietokannoissa (Wandall ym. 2019, 6). Lisäksi Interpolin läpinäkyvyydessä on paljon puutteita, ja pakolaisstatuksen saaneita henkilöitä esiintyy edelleen virheellisesti järjestön tietokannoissa (eml., 6–7). Pääsihteeristön Red Notice -kuulutuksia arvioivaa ryhmää on kritisoitu työmääräänsä nähden liian pieneksi ja kokemattomaksi (Meacham 2022). Interpolia on kritisoitu myös siitä, ettei sitä valvo mikään itsenäinen taho eikä se ole varsinaisesti tilivelvollinen kenellekään, edes kansainväliselle tuomioistuimelle (Lemon 2019, 26; Güneş 2020, 43). Itse asiassa vuonna 2007 Interpol jäi viimeiselle sijalle Global Accountability Report -selvityksessä, jossa kansainvälisiä järjestöjä arvioitiin niiden vastuullisuudessa (Lemon 2019, 21).

Suomi on ollut Interpolin jäsen vuodesta 1928, ja Suomessa Interpolin kansallinen toimisto on sijoitettu Keskusrikospoliisin Viestiliikennekeskukseen (Interpol 2024b). Kansallinen toimisto on yhtäältä rakenteellinen osa Interpolia mutta toisaalta sen on toimittava sijaintimaansa lakien mukaan (Calcara 2020, 118). Kansallinen toimisto on yhteydessä Interpolin pääsihteeristöön ja muihin jäsenmaihiin muun muassa I-24/7-viestintäverkon kautta, joka mahdollistaa reaaliaikaisen rajat ylittävän tietojenvaihdon ja pääsyn eri tarkoituksiin luotuihin tietokantoihin (Abiodun & Abioro 2020, 9). Kansallisesta toimistosta käytetään maakohtaista nimitystä, esimerkiksi INTERPOL Suomi tai NCB Helsinki (Fair Trials 2021).

3.2 Kansainväliset kuulutukset

Kuulutukset ovat keskeisimpiä työkaluja, joita Interpol tarjoaa jäsenmaidensa viranomaisten käyttöön. Kuulutusten avulla eri jäsenmaiden poliisiviranomaiset voivat varoittaa kollegoitaan muissa maissa mahdollisista uhkista tai pyytää apua rikosten selvittämiseen (Wandall ym. 2019, 10).

Kuulutuksia on eri värikoodeissa. Sinisellä kuulutuksella tavoitellaan lisätietoja rikokseen liittyvästä henkilöstä, vihreällä varoitetaan rikollisesta, joka saattaisi olla vaaraksi muille, keltaisella etsitään

kadonnutta henkilöä, mustalla pyritään keräämään tietoa vainajan tunnistamiseen, oranssilla varoitetaan mahdollisesta uhkasta ja violetilla pyydetään tietoja tai tiedotetaan rikollisesta toiminnasta (Calcara 2020, 123). Lisäksi on olemassa oma kuulutuksensa niitä henkilöitä varten, joihin Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto on kohdistanut sanktioita (Interpol 2024a).

Punaisella kuulutuksella eli Red Notice -kuulutuksella pyydetään tietoja etsintäkuulutetun henkilön sijainnista, kiinnostosta, pidätyksestä tai liikkumisen rajoittamisesta, ja sen tavoitteena on saada kuulutettu henkilö lopulta antautumaan tai luovutetuksi kuulutuksen tehneeseen valtioon (Calcara 2020, 122–123). Kuulutuksessa mainitaan kuulutetun henkilön nimi, syntymäaika ja kansallisuus, ja kuulutukseen sisällytetään myös kyseisen henkilön valokuva (Fair Trials 2021).

Kuka tahansa kiinnostunut voi käydä etsimässä haluamansa maan tekemiä Red Notice -kuulutuksia Interpolin sivuilta hakemalla kuulutuksia valitsemillaan hakuuehdoilla. Interpol ei salli kuulutusten uudelleenjulkaisua tai esittämistä muilla alustoilla kuin omilla sivuillaan, joten niitä ei sen vuoksi käytetä havainnollistavana aineistona myöskään tässä opinnäytetyössä. Julkiset kuulutukset ovat kuitenkin helposti löydettävissä tämän työn lähdeluettelossa olevan linkin kautta (ks. Interpol 2024c).

Red Noticen on täytettävä tietyt vähimmäisvaatimukset tullakseen Interpolin hyväksymäksi, ja nämä vaatimukset koskevat sen rikoksen laatua, jonka perusteella kuulutus on tehty, sekä kyseisestä rikoksesta säädettyä rangaistusta. Kuitenkin Interpolilla on oikeus julkaista kuulutus myös silloin, kun nämä vaatimukset eivät täyty, edellyttäen, että järjestö pitää kuulutusta erityisen tärkeänä. (Wandall ym. 2019, 11.)

Interpolin pääsihteeristö julkaisee Red Noticet jäsenmaiden kansallisten toimistojen pyynnöstä (Boone 2019, 12; Fair Trials 2021). Ennen julkaisemista pääsihteeristö arvioi muun muassa kuulutuksen kohteena olevan henkilön statusta, väitetyn rikoksen luonnetta, annettujen tietojen lähdettä, tapauksen laajempaa viitekehystä sekä kansainvälisen oikeuden velvoitteita (Wandall ym. 2019, 12). Interpol velvoittaa, että kuulutuksen tehnyt jäsenmaa toimittaa tietyt lähtötiedot kuulutukselle, kuten tuomioistuimesta saadun pidätysmääräyksen, tapaukseen liittyvät lakipykälät ja väitetyn rikoksen perustiedot (eml., 13). Jos pääsihteeristö saa esimerkiksi joltakin jäsenmaalta vihjeen, että Interpolin tietokantaan on tallennettu virheellistä tietoa, se poistaa kyseisen tiedon muiden maiden näkyvistä arviointiprosessin ajaksi (eml., 19).

Muut Interpolin jäsenmaat voivat halutessaan olla reagoimatta mitenkään kuulutuksiin, ja niissä tapauksissa, kun kuulutettu henkilö palautetaan kuulutuksen tehneeseen valtioon, palauttavan ja vastaanottavan maan välillä on tavallisesti olemassa jonkinlainen kahdenvälinen luovutussopimus (Boone 2019, 12). Suomi esimerkiksi ei luovuta kansalaisiaan Schengen-maiden ulkopuolelle (Reinboth 2022).

4. TUTKIMUSMENETELMÄT JA -AINEISTO

4.1 Tutkimuksen otanta

Opinnäytetyössä keskitytään Kiinan, Turkin ja Venäjän toimintaan, koska nämä kolme maata esiintyvät tutkijoiden mukaan jatkuvasti Interpolin etsintäkuulutuksia väärinkäyttävien valtioiden listan kärjessä, kuten alussa todettiin (muun muassa San 2022, 6). Opinnäytetyön johdantoluvussa avattiin myös sitä, miksi juuri Red Notice -kuulutukset valikoituivat tutkimusaiheeksi muiden Interpolin työkalujen sijaan. Alaluvussa 4.5 kuvataan tarkemmin tämän rajauksen perusteita.

Analyysiaineisto valittiin opinnäytetyöhön satunnaisotannalla eikä teksteihin perehdytty etukäteen, jotta valinta olisi mahdollisimman objektiivinen. Aineiston valintaa kuvataan lähemmin alaluvussa 4.3.

4.2 Asiantuntijahaastattelut

Opinnäytetyön alkuvaiheessa aikomuksenani ei ollut käyttää työssä lainkaan haastatteluja vaan toteuttaa puhtaasti teoreettinen tutkimus. Työharjoittelun aikana tietooni tuli kuitenkin kaksi keskenään erilaisissa tehtävissä poliisissa työskentelevää henkilöä, joilla arvelin olevan tietotaitoa ja näkemystä opinnäytetyöni aiheesta. Aloin ajatella, että haastattelut saattaisivat sittenkin tuoda työhön sellaista arvokasta sisältöä, jota pelkkä sisällönanalyysi itsessään ei tarjoa. Mielestäni haastattelukatkelmat myös lisäisivät työn lukijaystävällisyyttä.

Haastattelujen toteuttamista varten hain tutkimusluvan Poliisiammattikorkeakoululta. Haastattelut toteutettiin niin, että ensin haastateltaville lähetettiin sähköpostitse teemat, joista heitä oli aikomus haastatella. Samassa yhteydessä heille molemmille lähetettiin tutkimustiedote työstä, suostumuslomake tutkimukseen osallistumiseen sekä tietosuojainformaatio. Kaikki neljä liitettä löytyvät opinnäytetyön lopusta lähteiden jälkeen.

Haastattelujen sisältöä ei rajattu tiukasti yksinomaan teemahaastattelurunkoon, koska haastattelu-tilanteiden haluttiin elävän hetkessä ja polveilevan orgaanisesti vapaan keskustelun tavoin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyön varsinaiset tutkimuskysymykset ohjasivat kuitenkin molempia haastatteluja kokonaisuuksina.

Haastattelut tehtiin sen jälkeen, kun sisällönanalyysiin valitut tekstit oli ensin analysoitu. Tässä järjestyksessä toimittiin siksi, etteivät haastattelut muokkaisi ennako-oletuksiani näistä teksteistä ja

siten horjuttaisi kykyäni lähestyä analyysimateriaaliani mahdollisimman objektiivisesti. Haastattelulla oli kuitenkin ennen muuta täydentävä merkitys työlleni, jonka varsinaisen perustan ja ytimen sisällönanalyysi luo.

Haastattelut tallennettiin haastattelutilanteessa sekä nauhurilla että käsin muistiinpanoja tekemällä. Kotona säilytin aineistoa lukitussa tilassa, johon vain minulla oli pääsy. Aineisto purettiin ja jäseneltiin haastattelutilanteiden jälkeen omalla tietokoneellani. Tietokoneen tietoturvasta oli huolehdittu eikä haastatteluaineistoa tallennettu pilvipalveluihin. Ne kohdat haastatteluista, joita halusin hyödyntää valmiissa opinnäytetyössäni, lähetin sähköpostilla haastateltaville tarkistettavaksi heidän pyynnöstään.

Tässä vaiheessa haastateltavat kuitenkin joko yllättäen peruivat aiemmin antamansa suostumuksen haastatteluaineiston käyttämiseksi opinnäytetyössä vedoten salassapitosyihin tai eivät antaneet määräaikaan mennessä hyväksyntäänsä aineiston käyttämiseksi työssä. Siten jouduin valitettavasti luopumaan suunnitelmastani käyttää haastateltaviltani saamiani tietoja valmiissa opinnäytetyössä. Tämä oli ikävä käänne, sillä poliisihaastattelut olisivat tukeneet ja rikastaneet tutkimustani ja valottaneet tutkimusaiheen käytännön merkitystä suomalaisen poliisin kannalta. Ne olisivat myös parantaneet tutkimuksen validiteettia tarjoamalla lisänäkökulmia tutkittavaan aiheeseen.

4.3 Laadullinen sisällönanalyysi

Tämä opinnäytetyö on täysin julkinen eikä se sisällä turvaluokiteltuja aineistoja.

Tutkimuksen analyysi perustuu avoimesta verkosta löytyviin aineistoihin, joita analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysin hyötyjä analyysimenetelmänä on se, että se on verrattain objektiivinen tiedonkeruumenetelmä, sillä sitä käytettäessä on helpompi välttää (molemmipuolisia) ennakkosenteita kuin esimerkiksi haastatteluja käytettäessä sekä myös niin kutsuttua Heisenberg-vaikutusta (eli sitä, että ihmiset muuttavat käytöstään tarkkailun alaisena ollessaan). Lisäksi menetelmän avulla päästään usein sellaisenkin tiedon lähteille, jota olisi muuten vaikea saavuttaa. (Halperin & Heath 2012, 318–319.)

Se, onko sisällönanalyysi sopiva menetelmä tiettyyn tutkimustarkoitukseen, riippuu siitä, millaista aineistoa tarvitaan hypoteesin tutkimiseksi sekä siitä, onko tätä aineistoa saatavilla tekstimuodossa. Tämän opinnäytetyön menetelmäksi valittiin laadullinen sisällönanalyysi, koska a) tutkittavia tekstejä on rajallinen määrä, b) tarkoituksena on tutkia ”piilevää”, rivien välistä löytyvää sisältöä (kuten merkityksiä, motiiveja ja arvoja) eikä ulospäin helposti havaittavissa olevaa sisältöä (kuten pelkkiä sanoja). (Halperin & Heath 2012, 319.)

Kerätty materiaali prosessoitiin analyysin ja synteessin keinoin (Seitamaa-Hakkarainen 2014). Analyysi toteutettiin viidessä vaiheessa seuraavasti (Halperin & Heath 2012, 320–328):

- 1. Päätetään, millainen aineisto** (esimerkiksi tietty tekstityyppi) **vastaa tutkimuskysymyksiin ja millainen otanta siitä riittää.** Artikkeleita haettiin verkosta eri yhdistelmillä englanninkielisiä hakusanoja, kuten "Interpol", "Red Notice", "abuse" (väärinkäyttö), "authoritarian" (autoritaarinen), "human rights" (ihmisoikeudet) sekä näiden suomenkielisiä vastineita. Tuloksia haettiin myös kolmen valitun valtion eli Kiinan, Turkin ja Venäjän nimillä. Hakutulokset olivat voittopuolisesti englanninkielisiä, ja niin ovat siten myös analyysiaineistoksi päätyneet tekstit. Hakutulokista valittiin satunnaisotannalla artikkelit, jotka käsittelivät etukäteen valittuja kolmea maata ja niiden laatimia Red Notice -kuulutuksia. Koska artikkelit ovat laajoja, niistä valittiin otannaksi **seitsemän tekstiä.** Yhtä artikkeleista käsitellään sekä Turkin että Venäjän yhteydessä.
2. Seuraavaksi valitaan, mitä teksteistä tutkitaan, eli **määritellään kategoriat.** Kategorioiksi valittiin seuraavat kaksi suoraan turvallistamisteoriasta johdettua teemaa: 1) **puheakti** eli tietyn henkilön kehystäminen turvallisuushaksi kielen avulla ja 2) **yleisö**, jonka hyväksyntää turvallisuushaksi määrittelemiselle haetaan ja joka joko **hyväksyy tai torjuu puheaktin.**
- 3. Valitaan merkintäyksikkö.** Tässä opinnäytetyössä tarkoituksenmukaista on käyttää merkintäyksikkönä **yhtä kokonaista tekstiä**, jonka sisältö ositetaan edelleen ajatuksellisiin kokonaisuuksiin eikä niinkään käytetyn kielen ulkoisiin piirteisiin (Seitamaa-Hakkarainen 2014). **Valittu aineisto luetaan kokonaisuudessaan.**
- 4. Laaditaan koodausprotokolla** (jotta koodaus on varmasti johdonmukaista) **ja merkit yksittäisille haettaville teemoille sekä merkitään tekstit niillä.** Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimuksen kannalta kiinnostavista teemoista merkkejä **puheakti, hyväksyntä ja torjunta.**
5. Varsinaisessa analyysivaiheessa **valituista teksteistä tehdään havaintoja ja etsitään kaavoja, yleistetään asioita yhdistämällä hankittu tieto alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin ja vedetään johtopäätöksiä. Tekstien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä tuodaan esille.** Laadullisen sisällönanalyysin tapauksessa löydökset esitetään tyyppillisesti lainausten ja narratiivien muodossa. Johtuen opinnäytetyön vieraskielisestä lähdeaineistosta löydökset esitellään tässä työssä kussakin analyysiluvun alaluvussa suomeksi referoiden. Tällä pyritään lisäämään tutkimuksen saavutettavuutta mutta myös sujuvoittamaan lukijan lukukokemusta.

4.4 Analyysin aineisto

Sisällönanalyysini aineistona käytetään seuraavia tekstejä:

Kiina:

1. Boone, Sam 2019: **China's Influence on Interpol: Progress and Pushback**. China Studies Review 5/2019.
2. Burnay, Matthieu & Pils, Eva 2020: **Weaponizing Citizenship in China: Domestic Exclusion and Transnational Expansion**. State Crime Journal 9(1), 4–28.

Turkki:

1. Horvath, Michael 2020: **Beating the Trap: Immigration and Extradition Policies Effecting the NBA's Enes Kanter and His Status as a Turkish Political Target**. Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal 27(2), 251–284.
2. Stockholm Center for Freedom 2017: **Abuse of the Interpol System by Turkey: How Erdogan Weaponized Interpol for Persecution Abroad**. Raportti Stockholm Center for Freedomin verkkosivuilla, syyskuu 2017.
3. San, Serdar 2022: **Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system**. Theoretical Criminology, kesäkuu 2022, 1-19.

Venäjä:

1. Satter, David 2015: **Russia's Abuse of Interpol**. Russia Studies Centre, The Henry Jackson Society.
2. Lemon, Edward 2019: **Weaponizing Interpol**. Journal of Democracy 30(2), 15–29.
3. San, Serdar 2022: **Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system**. Theoretical Criminology, kesäkuu 2022, 1-19.

4.5 Tutkimuksen rajaukset ja luotettavuusarviointi

Tutkimusaihetta käsitellään enemmän teoreettisesti kuin käytännön ruohonjuuritason poliisityön kannalta. Tällaiseen rajaukseen päädyttiin, koska kiinnostuksen kohteena oli ensisijaisesti selvittää, kuinka hyvin turvallistamisteoria kykenee selittämään Interpolin kuulutusten väärinkäyttöä. Turvallistamisteoria on minulle aiemmista kansainvälisen politiikan opinnoistani tuttu. Olen todennut teorian selittävän uskottavasti useita ajankohtaisia ja merkittäviä ilmiöitä eri puolilla maailmaa, ja siksi halusin testata sen selitysvoimaa opiskelemaani poliisialaan liittyvään ongelmaan. Minua kiinnosti tutkia, löytyykö ilmiön taustalta turvallistamisteorian kuvaamaa mekanismia tai kaavaa taikka signaaleja turvallistamisesta. Työtäni voisikin tavallaan kuvata teoreettiseksi kokeiluksi.

Toinen syy teoreettisemmän tutkimustavan valinnalle oli se, että väärin perustein tehdyt kansainväliset etsintäkuulutukset ovat - ainakin vielä toistaiseksi - suhteellisen marginaalinen ilmiö Suomen poliisin kannalta. Siksi en pitänyt tarkoituksenmukaisena tai mielekkäänä lähestyä aihetta vaikkapa poliisin kenttätöissä työskenteleville vastaajille osoitettavan kyselyn kautta. Tarve jatkotutkimukselle, myös eri tutkimusmenetelmin, saattaa kuitenkin kasvaa tulevaisuudessa, mikäli tällaiset etsintäkuulutukset yleistyvät myös meillä päin.

Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä Red Notice -kuulutusten lisäksi muita Interpolin työkaluja, joita niitkin jotkut valtiot ovat keksineet käyttää vastoin niiden alkuperäistä tarkoitusta. Yksi tällainen järjestelmä on Interpolin passitietokanta, johon rekisteröidään kadonneita ja varastettuja passeja. Interpolin jäsenmaa voi halutessaan vaikeuttaa sortotoimien kohteena olevan kansalaisensa matkustamista ilmoittamalla hänen passinsa varastetuksi, jolloin henkilön matkanteko maailmalla vaikeutuu ennen pitkää (Reinboth 2022). Toinen väärinkäyttöä altis Interpolin työkalu ovat diffuusiot eli yhden jäsenmaan suoraan muille jäsenmaille lähettämät yhteistyöpyynnöt (Interpol 2024a). Nämä ja mahdolliset muut Interpolin työkalut ja järjestelmät, jotka ovat haavoittuvaisia autoritaaristen jäsenmaiden hyväksikäytölle, rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle, jotta opinnäytetyöstä ei tulisi liian laaja. Vastaavaa analyysia kaivattaisiin silti niidenkin tutkimiseen. Tällainen lisätutkimus, jossa samaa turvallistamisteoriaa hyödynnettäisiin, voisi joko tukea tai haastaa tämän opinnäytetyön tuloksia.

Opinnäytetyössä käytettyä laadullista sisällönanalyysia voidaan pitää paikkansapitävänä ja luotettavana, jos se on muidenkin mielestä vakuuttava ja jos tutkimuksen tekijä kuvaa avoimesti ja ymmärrettävästi tutkimusprosessiaan. Esimerkiksi koodausprotokolla tulee avata tarpeeksi tarkasti lukijoille, ja käytetty aineisto tulee mainita selvästi. Manuaalisen koodauksen haitta verrattuna tietokoneavusteiseen koodaukseen on toki se, että käsin koodaus on aikaa vievää ja siinä piilee väistämättä myös koodausvinauman mahdollisuus. Jotta tutkimus olisi luotettava, toisen tutkijan tulisi saada samoilla materiaaleilla samat tulokset. (Halperin & Heath 2012, 322-328.)

Opinnäytetyön analyysin aineistona käytetään tieteellisiä artikkeleita ja tutkimusraportteja eli sekundäärilähteitä. Niiden kohdalla on tarpeellista muistaa, että ne sisältävät jo valmiiksi jonkun muun tulkintaa tutkittavasta aiheesta eivätkä ne sen vuoksi ole täysin neutraaleja lähteitä. Aineistoa valittaessa onkin vältettävä ”valintavinaumaa” eli sitä, että aineiston otannassa valitaan pelkääntään tai enimmäkseen niitä lähteitä, jotka vastaavat omia käsityksiä ja mielikuvia tutkittavasta asiasta. (Halperin & Health 2012, 329–330.)

Työssä olisi käytetty primäärilähteitä eli valtioiden laatimia etsintäkuulutuksia sellaisinaan, mikäli ne sisältäisivät tarpeeksi analysoitavaa materiaalia. Etsintäkuulutusten sisältö osoittautui kuitenkin alustavassa selvittelyssäni niukaksi ja lyhytsanaiseksi, joten koin hedelmällisemmäksi käyttää lähteinäni tieteellisiä artikkeleita ja muita lähteitä, joissa Red Notice -kuulutuksia käsitellään yksityiskohtaisemmin. Tätä päätöstä puolsi myös se tosiasia, että opinnäytetyössä esimerkkeinä käytetyt

tapaukset kuulutuksineen eivät ole aivan viime ajoilta, ja osa niistä on voitu jo poistaa Interpolin järjestelmistä väärin perustein kirjattuina, joten niitä ei välttämättä edes löytyisi enää.

Kaikkia kuulutuksia suuri yleisö ei edes pääse lukemaan Interpolin sivuilta, vaan ne näkyvät vain viranomaisille (Abiodun & Abioro 2020, 13). Kuulutuksen laatija saa itse päättää, julkaistaanko se kaikkien nähtävillä, mikä tarkoittaa samalla sitä, että tarkastelun rajoittaminen pelkästään Interpolin sivuilla näkyviin kuulutuksiin antaa väistämättä vajavaisen ja vinoutuneen käsityksen tietyn maan tekemistä kuulutuksista (Boone 2019, 13). Esimerkiksi vuonna 2020 voimassa oli 66 000 Red Notice -kuulutusta, mutta vain 7 300 niistä näkyi Interpolin yleisölle avoimilla verkkosivuilla (Reinboth 2022).

Lisäksi etsintäkuulutuksista sinällään voidaan päätellä ”vain puolet” turvallistamisteoriasta eli se, kehystetäänkö kuulutuksen kohde turvallisuusuhaksi vai ei. Pelkästä kuulutuksesta ei kuitenkaan vielä käy ilmi, hyväksyvätkö Interpol tai sen muut jäsenmaat kuulutuksen perusteet vai eivät. Tämä hyväksyntä tai vaihtoehtoisesti kuulutuksen torjuminen tai poistaminen muodostaa turvallistamisteorian toisen olennaisen puolen. Näistä syistä aineistoksi valittiin muita lähteitä kuin varsinaiset Red Noticet.

Opinnäytetyön lähteiksi on resurssisyistä valittu aineistoja vain ilmaisista lähteistä. Tämä luonnollisesti rajoittaa analysoitua materiaalia, mikä on huomioitava tutkimuksen johtopäätöksiä tulkittaessa. Lähteitä haettaessa ajalliseksi takarajaksi on asetettu vuosi 2015 eli työssä on käytetty vain tätä tuoreempia lähteitä, jotta tutkimus olisi mahdollisimman kiinni ajassa.

Koska aihetta ei ole tiettävästi vielä suomen kielellä tieteellisesti tutkittu, käsillä oleva opinnäytetyö korjaa tuon puutteen ja antaa tälle tärkeälle aiheelle sen tarvitsemaa ja ansaitsemaa näkyvyyttä myös Suomen sisäisen turvallisuuden viranomaisten keskuudessa. Englanninkielistä tutkimusta Interpolin järjestelmien ja työkalujen väärinkäytöstä on tehty hiukan, mutta sellaisia tutkimuksia ei löytynyt edes englannin kielellä, joissa ilmiötä olisi käsitelty nimenomaan turvallistamisteorian näkökulmasta. Tässä työssä lähteenä käytetyssä John Coynen vuoden 2022 artikkelissa käsiteltiin sattumalta juuri samoja kolmea maata, joita omassa analyysissänikin tarkastelen, mutta ei kuitenkaan turvallistamisteoriaa soveltaen. On toki aina mahdollista, että aihetta on jo aiemmin tutkittu kielillä, jotka ovat itselleni vieraita. Tällaisesta mahdollisesta olemassa olevasta aineistosta minulla ei ole tietoa. Varmana pidän kuitenkin sitä, ettei suomenkielistä tutkimusta aiheesta ole ennen tätä opinnäytetyötä tehty.

5. ANALYYSI

5.1 Tapaus 1: Kiina

Kiinan harjoittaman rajat ylittävän sarron on sanottu olevan koko maailman mittakaavassa hienovaisinta, maantieteellisesti kattavinta ja perusteellisinta (Schenkkan & Linzer 2021, 15). Geopoliittisen ja taloudellisen valta-asemansa ansiosta Kiina on onnistunut houkuttelemaan lukuisten maiden, pienempien maiden turvallisuusviranomaiset yhteistyöhön kanssaan, minkä seurauksena moni pakolainen, vähemmistön edustaja ja hallinnon kriitikko on saatu palautettua takaisin Kiinaan (eml., 17). Monissa tällaisissa luovutustilanteissa kyse on ollut poliittisesta kaupankäynnistä Kiinan ja pienemmän maan välillä, kuten tapauksessa, jossa Afganistan suostui vuonna 2015 luovuttamaan Kiinaan useita uiguuritaistelijoita ilman mitään virallista kahdenvälistä luovutussopimusta maiden välillä (Eder ym. 2017, 4). Luovutussopimuksista Kiinan ja muiden maiden välillä taas tyyppillisesti puuttuvat esimerkiksi pakolaisten suojeluun liittyvät periaatteet (eml., 6).

Kiina näkee Interpolin työkaluna maan sisäisen korruption, terrorismiuhan sekä poliittisten toisinajattelijoiden torjumiseen ja kitkemiseen. Monesti kaksi jälkimmäistä kategoriaa niputetaan Kiinan retoriikassa yhteen ja poliittisia toisinajattelijoita pidetään terroristeina. Varsinkin maan nykyisen presidentin Xi Jinpingin valtakauden alusta eli vuodesta 2012 asti Kiina on aktivoitunut Interpolin Red Notice -kuulutusten käytössä. Kuulutusten avulla maa pyrkii varmistamaan yhtäältä kansallisen turvallisuutensa ja vakautensa pitkällä aikavälillä ja toisaalta Kiinaa hallitsevan kommunistisen puolueen menestyksen. (Boone 2019, 11–13.)

Valtaapitävä Kiinan kommunistinen puolue määrittää yhteiskunnallista järjestystä yksipuoluejärjestelmässä. Puoluetta arvostelevia näkemyksiä esittäviä henkilöitä ja ryhmiä pidetään kansan vihollisina, ja Kiinan kansalaisuutta käytetään sosiaalisen ja poliittisen kontrollin välineenä. Nationalistinen kielenkäyttö ja asenteet ovat Kiinassa lisääntyneet presidentti Xin valtakaudella, ja maassa asuvia vähemmistöjä kuvataan jopa Kiinan virallisessa retoriikassa uhkiksi kansalliselle turvallisuudelle. Tällaisella kielenkäytöllä luodaan vastakkainasettelua valtaväestön ja vähemmistöjen välille ja pyritään saamaan kansalaisten enemmistöltä oikeutus voimakeinoille vähemmistöjä kohtaan. (Burnay & Pils 2020, 4–9.)

Jo nyt erilaisilla ”kiinalaistamisohjelmilla” pyritään muokkaamaan vähemmistöjen identiteettejä. Voimakkaimmillaan nämä toimet ovat olleet Xinjiangin alueella, missä maan uiguurivähemmistöä asuu. Kiinan viranomaiset ovat järjestelmällisesti luoneet stereotypiaa islaminuskoisista uiguureista terroristeina. Xinjiangin alueella esiintyviin levottomuuksiin viranomaiset ovat vastanneet ottamalla paikallisesti käyttöön kasvojentunnistukseen perustuvia tarkastuspisteitä, kansalaisten puhelimissa

olevien sovellusten ja sisältöjen skannausta, matkustuskieltoja, passien takavarikoita ja jopa kotitalouksissa olevien keittiöveitsien järjestelmällistä rekisteröintiä. (Burnay & Pils 2020, 9–10.)

Kiinan kansalaisiinsa kohdistama kontrolli ei kuitenkaan rajoitu vain maan sisälle tai Xinjiangin kaltaisille ongelma-alueille. Kommunistipuolue on laajentanut lainvalvonta- ja sortotoimiaan myös muualle maailmaan. Huomionarvoista on ensiksikin se, ettei Kiina tunnista kaksoiskansalaisuutta omien kansalaistensa kohdalla. Henkilöä, jolla on Kiinan kansalaisuus, pidetään siis näin ollen yhä kiinalaisena, vaikka hän olisi muuttanut ulkomaille ja hankkinut toisen maan kansalaisuuden. Kommunistipuolue haluaa valvoa kansalaistensa ajattelua ja käyttäytymistä, asuivat he sitten missä päin maailmaa tahansa. Interpolin Red Noticet ovat vain yksi esimerkki tavoista, joilla ”hairahtaneita” kansalaisia voidaan kurittaa ja rangaista. Kiina onkin viime vuosina pyrkinyt solmimaan kahdenvälisiä luovutussopimuksia muiden maiden kanssa saadakseen kansalaisiaan palautettua maailmalta takaisin kotimaahan. Tutkijat ovat kuvanneet Kiinan näin käyttävän kansainvälistä oikeutta välineellisesti oman etunsa tavoitteluun. (Burnay & Pils 2020, 15–20.)

Kiinan osalta analyysin aineistona käytettiin Burnayn & Pilsin (2020) artikkelia *Weaponizing Citizenship in China: Domestic Exclusion and Transnational Expansion* sekä Boonen (2019) artikkelia *China's Influence on Interpol: Progress and Pushback*.

Molemmista teksteistä löytyi merkkejä turvallistamisteoriasta, melko niukasti vain.

Boonen artikkelissa kerrotaan Kiinan tehneen Red Noticen Maailman uiguurikongressin johtajasta ja poliittisesta toisinajattelijasta Dolkun Isasta vuonna 1997 syyttäen Isaa yhteyksistä terroristijärjestöön (s. 13–14). Kiina myös lisäsi Isan etsityimpien terroristien listalleen vuonna 2003. Tosiasiana ”rikos”, johon Isa oli syyllistynyt, oli Kiinan hallinnon Xinjiangin alueella toteuttaman politiikan kritisointi, mitä on Interpolin linjauksen mukaan pidettävä sananvapautena (s. 14). Isan tapaus ei myöskään riitä täyttämään Interpolin määritelmää yhteyksistä terroristijärjestöön (s. 14).

Isan tapaus toimiikin hyvänä esimerkkinä edellä mainitusta Kiinalle tyypillisestä tavasta esittää kiinalaiset poliittiset aktivistit terroristeina ja siten kansallisena turvallisuusuhkana. Turvallistamisteorian ensimmäisen vaiheen eli puheaktin voidaan näin katsoa toteutuneen. Boone mainitsee hetkeä myöhemmin artikkelissaan (s. 13), että Saksa myönsi Isalle pakolaisstatuksen. Saksa siis näytti torjuvan Kiinan puheaktin sivuuttamalla väitteet Isasta terroristina.

Vaikka Saksa asettui Isan puolelle, muualla maailmassa Kiinan hänestä tekemä Red Notice aiheutti Isalle ongelmia asiointissa viranomaisten kanssa, kuten Boonen artikkelissa todetaan (s. 13). Niin Etelä-Korea, Italia kuin Intiakin näyttivät enemmän tai vähemmän hyväksyneen Kiinan puheaktin: Red Noticen vuoksi Isa otettiin vuonna 2009 kiinni Etelä-Koreassa ja pidätettiin vuonna 2017 Italiassa, ja lisäksi Intia kieltäytyi myöntämästä hänelle viisumia (s. 13). Sekä Burnayn ja Pilsin että Boonen artikkeleissa molemmissa huomautetaan, että vasta vuonna 2018 Interpol lopulta

poisti Isasta tehdyn Red Noticen ja näin torjui Kiinan puheaktin (Burnay & Pils 2020, 18; Boone 2019, 15). Boonen tekstistä ei käy ilmi, kuinka pitkä- tai lyhytaikainen Isan kiinniotto Etelä-Koreassa oli. Lyhytaikainen kiinniotto voitaisiin vielä laskea välttämättömyydeksi asian selvittelyn ajaksi sen sijaan, että se katsottaisiin Kiinan puheaktin hyväksymiseksi.

5.2 Tapaus 2: Turkki

Turkin motiivit Red Notice -kuulutusten väärinkäytölle muistuttavat Kiinan tapausta mitä tulee politiisiin toisinajattelijoihin, mutta maakohtaisia eroavaisuuksiakin löytyy.

Yhteistä on, että sekä Kiinassa että Turkissa maan valtaeliitti haluaa varmistaa vallassa pysymisensä lähes keinolla millä hyvänsä, mikä onkin tyypillistäkin autoritaariselle hallintotavalle. Valtaeliitin aseman turvaaminen on eliitille itselleen välttämättömyys molemmissa konteksteissa, sillä valta ei näissä maissa yleensä vaihdu yhtä rauhanomaisesti kuin demokraattisissa yhteiskunnissa. Autoritaaristen maiden entiset valtaeliitit harvoin nauttivat korkeaa arvostusta kansan tai tilalleen tulleiden uusien vallanpitäjien silmissä. Koska valta-aseman menettämisestä seuraisi ongelmia, eliitit autoritaarisissa maissa eivät mielellään vapaaehtoisesti luovu vallankahvasta. Tämä yhdistää niin Kiinaa, Turkkia kuin Venäjääkin.

Turkin erityispiirteenä voidaan pitää sitä, että maan hallinto aktivoitui Red Notice -kuulutusten syöttämisessä Interpolin järjestelmään etenkin vuoden 2016 vallankaappausyrityksen jälkimainingeissa. Turkin presidenttinä toimivan Recep Tayyip Erdoğanin hallintoon kohdistunut epäonnistunut vallankaappaus oli sarjassaan yksi poliittisen historian väkivaltaisimmista, ja sen seurauksena yli 60 000 ihmisen nimet syötettiin Interpolin järjestelmään. Turkin menettelyä on yleisesti pidetty suhteettoman ankarana reaktiona vallankaappausyritykseen. Tutkijat ovat esittäneet, että vallankaappausepisodi antoi Turkille hyvän tekosyn laatia Red Notice -kuulutuksia niistä henkilöistä ja tahoista, jotka vastustavat Erdoğanin islamistista hallintoa - olivat he sitten olleet vallankaappausyrityksen takana tai eivät. (San 2022, 2–7.)

Etenkin turkkilaisen uskonoppineen Fethullah Gülenin nimeä kantavaa liikettä kannattajineen on ahdisteltu vallankaappausyrityksen jälkeen. Turkissa liike on luokiteltu terroristijärjestöksi, ja Erdoğanin mukaan vallankaappausta yrittäneet armeijan sotilaat vastaanottivat ohjeita kapinaan Yhdysvalloissa (omasta halustaan) maanpaossa asuvalta Güleniltä. Gülen ja Erdoğan olivat aiemmin läheisiä liittolaisia Turkin politiikassa, kunnes korruptiosotku ajoi heidät välierikkoon viime vuosikymmenellä. Vain päiviä vallankaappausyrityksen jälkeen Turkki pyysikin Yhdysvaltoja luovuttamaan Gülenin takaisin Turkkiin, mutta Yhdysvallat kaipasi lisää todisteita Gülenin henkilökohtaisesta osallisuudesta kapinaan. Gülenin lisäksi edellä mainitulta reilun 60 000 ”ei-toivotun” henkilön listalta löytyy armeijan, oikeuslaitoksen ja hallinnon edustajia. Listalla on Turkin kansalaisia kaikkialta maailmasta. (Horvath 2020, 257–259.)

Stockholm Center for Freedom toteaa raportissaan, että Turkin nykyisen presidentin autoritaarinen hallinto käyttää Interpolin järjestelmää tahallaan väärin edistääkseen hallintoa kritisoineiden kansalaisten ja poliittisten vastustajiensa vainoamista ja ajojahtia. Ilmiöön perehtynyt juristi Ilias Uyar selittää: ”Turkki haluaa näyttää ihmisille, etteivät he ole turvassa missään. - - Interpolia käytetään Turkin hallinnon käden jatkeena”. (Stockholm Center for Freedom 2017, 16–40.)

Turkin tapauksessa analysoitiin Horvathin (2020) artikkelia *Beating the Trap: Immigration and Extradition Policies Effecting the NBA’s Ener Kanter and His Status as a Turkish Political Target*, Sanin (2022) artikkelia *Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system* sekä Stockholm Center for Freedomin (2017) raporttia *Abuse of the Interpol System by Turkey: How Erdogan Weaponized Interpol for Persecution Abroad*. Kaksi ensimmäistä ovat tieteellisiä artikkeleita, kolmas ihmisoikeusjärjestön laatima raportti.

Kaikista kolmesta tekstistä voidaan löytää viitteitä turvallistamisteoriasta.

Horvath analysoi artikkelissaan turkkilaistaustaisen NBA-pelaaja Ener Kanterin joutumista Turkin kontrollin kohteeksi vuoden 2016 vallankumousyrityksen seurauksena. Kanter on ollut presidentti Erdoğanin avoin kriitikko jo vuosia, kutsuen tätä muun muassa ”tämän vuosisadan Hitleriksi” (s. 251). Lisäksi Kanter on ilmaissut julkisesti tukevansa voimakkaasti Gülenin johtamaa liikettä (eml.). Turkki onkin luokitellut siten myös Kanterin ”aseistautuneen terroristijärjestön jäseneksi” ja laatinut hänestä tällä perusteella Red Noticen vuonna 2019 (s. 262). Turkki väittää laatineensa Kanterista vastaavan kuulutuksen jo vuonna 2016, mutta tuorempi, vuoden 2019 Red Notice antaa aiheita epäillä, että Interpol oli torjunut Turkin aiemmin Kanterista laatiman kuulutuksen perusteettomana (eml.). Tämä viittaisi siihen, että Interpol torjui Turkin alkuperäisen puheaktin Kanterista turvallisuusuhkana. Artikkelista ei kuitenkaan selviä, miten Interpol tai sen muut jäsenmaat ovat reagoineet tai olleet reagoimatta Turkin myöhempään, vuoden 2019 Kanteria koskevaan Red Notice -kuulutukseen. Horvathin tekstistä jää epäselväksi, onko tämä tuorempi puheakti torjuttu vai hyväksytty. Siten ei voida todeta, onnistuiko Turkin turvallistamistoimi vai jäikö se yrityksen asteelle.

Myös Stockholm Center for Freedom (SCF) sivuaa Kanterin tapausta raportissaan. Tässäkin tekstissä mainitaan Turkin laatineen vuonna 2019 Red Noticen Kanterista ja kehystäneen hänet narratiivissaan turvallisuusuhaksi väitettynä terroristijärjestön jäsenenä (s. 29). Raportissa kuitenkin todetaan, että Interpol ei suostunut kommentoimaan Kanterista tehtyä vuoden 2019 Red Notice -kuulutusta (eml.). Tämä vahvistaa edellä esitettyä johtopäätöstä siitä, ettei voida varmuudella sanoa, kuinka Turkin puheaktin yleisö, eli Interpol jäsenmaineen, on reagoinut puheaktiin.

SCF käy raportissaan läpi Kanterin lisäksi useita muita ulkomailla asuvia Turkin kansalaisia, joihin presidentti Erdoğanin hallinto on kohdistanut poliittista vainoa. Raportissa todetaan tylästi Interpolin järjestelmän auttaneen Turkin sortokoneistoa ”palauttamaan hallinnon arvostelijoita maailmalta

”kotiin” Turkkiin, missä heitä on vangittu, kaltoinkohdeltu ja kidutettu” (s. 8). Yksi raportissa kuvattu tosielämän esimerkkitapaus liittyy turkkilaiseen professori Murat Acariin, joka oleskeli ja työskenteli Bahrainissa YK:n hänelle myöntämän humanitaarisen suojelun turvin (s. 13). Vuoden 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen Turkki laati Acarista kuulutuksen väittäen hänen sekaantuneen tähän epäonnistuneeseen kapinaan. Bahrainin poliisi teki kotietsinnän Acarin taloon, otti hänet kiinni ja luovutti Turkkiin (eml.) eli hyväksyi Turkin puheaktin. Mitään konkreettista näyttöä Acarin osallisuudesta vallankaappausyritykseen ei ollut olemassa (s. 14). Perillä Turkissa kiinniotettua Acaria kidutettiin 18 päivän ajan (s. 14).

Toinen SCF:n raportin tapaus kertoo turkkilaistaustaisesta mutta Saksan kansalaisuuden saaneesta kirjailija Doğan Akhanlısta, joka Ener Kanterin tavoin oli rohjennut kritisoida entisen kotimaansa hallintoa julkisuudessa. Turkki laati Akhanlısta Red Noticen vuonna 2013, vaikka tätä ennen Turkin Akhanlıa kohtaan esittämät rikossyytteet vuonna 1989 tapahtuneesta ryöstöstä oli jo kertaalleen kumottu (s. 15). Ilmeisesti Interpol ei heti poistanut Akhanlısta tehtyä kuulutusta, sillä Espanjan poliisi käytti sitä perusteenaan pidättäessään Akhanlın tämän hotellihuoneesta Granadassa vuonna 2017 (eml.). Akhanlı asetettiin Espanjassa matkustuskieltoon (eml.), mikä viittaisi siihen, että Espanja näytti ainakin varovaisesti hyväksyneen Turkin puheaktin. Sanin artikkeli viittaa samaan johtopäätökseen: Akhanlılle määrätty kahden kuukauden kielto matkustaa Espanjan ulkopuolelle (s. 9) osoittaa, että Turkki onnistuu vaikuttamaan kotimaan jättäneisiin kansalaisiinsa ja käyttämään valtaansa heihin myös maan rajojen ulkopuolella.

Raportista löytyy lisää vastaavia esimerkkejä. Vuonna 2016 Turkki laati Red Noticen turkkilaisesta liikemiehestä ja ”gülénististä” Abdullah Büyükiä, joka oli muuttanut ulkomaille peläten Turkin hallinnon vainoa (s. 20). Ollessaan matkalla Bulgariassa Büyük pidätettiin ja luovutettiin lopulta Turkin viranomaisille, vaikka vain hetkeä aiemmin Bulgarian oikeuslaitos oli todennut Turkin Büyükiä esittämien syytösten olevan todennäköisesti poliittisin perustein tehtyjä (eml.). Virallisesti Turkki väitti Büyükin yhtiöiden siirtäneen rahaa Gülenin liikkeelle ja piti Büyükin sosiaalisessa mediassa jakamia kriittisiä uutisartikkeleja todisteena rikoksesta (s. 21). Ilmeisesti Büyük istuu edelleen tuomiotaan Turkissa (eml.). Absurdisti Büyükin tapaus osoittaa, että puheakti voidaan myös aluksi torjua ja kuitenkin myöhemmin hyväksyä, kuten Bulgarian menettelystä näkyy. Tämä on turvallistamisteorian kannalta erityisen mielenkiintoinen löydös. Yleisempää näyttäisi olevan näiden kahden reaktion vuorottelu toisinpäin eli niin, että alun hyväksyntää seuraa lopulta torjunta. San kuvaa artikkelissaan Büyükin tapausta yhteneväisesti SCF:n raportin kanssa: myös hänen tekstistään nähdään, kuinka Bulgaria ensin torjuu Turkin puheaktin mutta myöhemmin näyttää hyväksyneen sen palauttamalla Büyükin Turkkiin (s. 8).

Alaettin Dumanin tapaus puolestaan osoittaa, miten raakoja seurauksia laittomalla Red Notice -kuulutuksella voi pahimmillaan olla. Turkkilaistaustainen Duman työskenteli Malesiassa opettajana, kun hänet siepattiin eräänä päivänä kotimatkallaan, SCF:n raportissa kerrotaan (s. 21). Mitään

näyttöä siitä, että Duman olisi syyllistynyt rikokseen Turkissa tai Malesiassa ei ollut, mutta silti häntä syytettiin osallisuudesta Turkin vuoden 2016 vallankaappausyritykseen (s. 21–23). Malesian siviiliasuiset viranomaiset kidnappasivat Dumanin, lukitsivat hänet autiotaloon metsään ja kiduttivat häntä ennen hänen luovuttamistaan Turkin viranomaisille lentokentällä. Perillä Turkissa säilöön otettua Dumania kidutettiin julmasti kolme viikkoa, ja myös hänen vaimoaan ja lapsiaan uhattiin. Tässä tapauksessa vaikuttaa ilmiselvältä, että Malesian viranomaiset hyväksyivät Turkin puheaktin Dumanista Turkia uhkaavana tahona.

SCF:n raportissa mainitaan lyhyemmin kolme muutakin Turkin kansalaista, jotka Turkki onnistui palauttamaan Malesian viranomaisten avulla Turkkiin vedoten heidän yhteyksiinsä Gülen-liikkeen: İsmet Özçelik, Turgay Karaman ja İhsan Arslan (s. 23–24). Voi toki olla, että Malesian poliisille oli koko ajan toisarvoista, olivatko edellä mainituista Turkin kansalaisista tehdyt Red Noticet laillisia vai laittomia. Ehkä Malesian viranomaiset tiesivätkin alusta pitäen, että Turkki oli tekaissut kuulutukset. Ja ehkä Malesian omissakin intresseissä oli päästä näistä henkilöistä eroon, ja yksinkertaisimmin tämä kävi palauttamalla heidät takaisin Turkkiin. Tai ehkä Turkilla oli tarjota Malesian viranomaisille jotakin houkuttelevaa vastineeksi avusta. Tällaisia epäilyksiä ei kuitenkaan ole helppoa näyttää todeksi turvallistamisteoriankaan avulla, jos ylipäättään mitenkään. Turvallistamisteorian avulla voidaan vain todeta, vaikuttaako siltä, että puheakti on hyväksytty vai torjuttu, mutta ei sitä, mikä on ollut motiivina tällaiselle hyväksynnälle tai torjunnalle.

Joka tapauksessa Malesian poliisin osallistuminen Turkin kansalaisiinsa kohdistamaan vainoon näin räikeästi kuvastaa myös kansainvälisen viranomaisyhteistyön haasteita: Suomen poliisin ”kollegat” jossain päin maailmaa saattavat toimia tavoin, jotka meidän yhteiskunnassamme tuntuvat täysin käsittämättömiltä, ja silti meidän oletetaan tekevän yhteistyötä toistemme kanssa. Tälle yhteistyöolettamalle myös Interpolin järjestelmät ja työkalut, kuten Red Noticet, perustuvat.

SCF:n raportissa kuvataan myös, kuinka Bahar Kimyongür ja Deniz Demirkapı kritisoivat vuonna 2000 Turkin ulkoministeri İsmail Cemä Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan kokouksessa (s. 25). Pian tämän jälkeen Turkki syötti kuulutuksen Kimyongüristä Interpolin järjestelmään väittäen tämän esittämän kritiikin todistavan, että Kimyongür kuuluu terroristijärjestöön (eml.). Kuulutuksen seurauksena Kimyongür pidätettiin kolmesti kolmessa eri maassa, ja yhteensä häntä pidettiin kiinni otettuna yli 100 päivää (eml.), mikä viittaisi Turkin turvallistamistoimen onnistuneen. Alankomaat, Espanja ja Italia jokainen kuitenkin kieltäytyivät lopulta palauttamasta Kimyongürä Turkkiin, sillä Turkin viranomaiset eivät kyenneet osoittamaan todeksi hänen väitettyjä terrorismiyhteyksiään (eml.). Viimein myös Interpol poisti Kimyongüristä tehdyn kuulutuksen (eml.). Turkin puheakti torjuttiin siis yhtäältä Interpolin jäsenmaissa Alankomaissa, Espanjassa ja Italiassa ja toisaalta myös itse rikospoliisijärjestössä.

Sanin artikkelissa ja SCF:n raportissa molemmissa kerrotaan Hamza Yalçınista, turkkilaisruotsalaisesta journalistista ja poliittisesta pakolaisesta, joka pidätettiin Espanjassa vuonna 2017 Turkin hänestä laatiman Red Noticen vuoksi (San 2022, 9). Yalçinia syytettiin terrorismipropagandasta ja Turkin presidentin loukkaamisesta, ja häntä pidettiin säilössä kaksi kuukautta ennen kuin Espanjan korkein oikeus vapautti hänet (eml.). Näyttää siltä, että Espanja aluksi suurelta osin hyväksyi Turkin puheaktin mutta myöhemmin torjui sen tapausta tarkemmin harkittuaan. SCF:n raportissa kuvataan kuinka jo ennen kuin Espanja tuli vapauttavaan päätökseensä Yalçinia koskien, tämän toinen kotimaa Ruotsi pyrki päättäväisesti torjumaan Turkin puheaktin heti alussa (s. 17). Ruotsalaispoliitikot hallitusta ja Euroopan parlamenttia myöten arvostelivat presidentti Erdoğanin hallinnon yrityksiä vainota ja rangaista kansalaisiaan muualla Euroopassa (eml.). Myös eräät espanjalaispoliitikot arvostelivat julkisesti Yalçinin pidätystä, joten Espanjankaan ei voida katsoa varauksettomasti hyväksyneen Turkin puheaktia (s. 17–18).

Turkkilaisaksalainen, poliittisen pakolaisen statuksen saanut İsmet Kılıç joutui niin ikään kokemaan Turkin hallinnon pitkän varjon tullessaan Slovenian poliisin pidättämäksi Turkin hänestä tekemän Red Noticen takia vuonna 2019 (s. 9). Turkki syytti Kılıçı ammattiliiton perustamisesta valtion virkamiehille, minkä lisäksi häntä syytettiin kuulumisesta vasemmistolaiseen ääriliikkeeseen (eml.). Sloveniassa Turkin puheakti näytettiin hyväksyvän, mutta Interpol poisti Kılıçistä tehdyn Red Noticen vielä samana vuonna perustellen päätöstään Kılıçin pakolaisstatuksella (eml.), eli torjui puheaktin. Yhtä kaikki, prosessin hitaudesta johtuen Kılıç joutui viettämään kolme kuukautta kiinniotettuna Sloveniassa (eml.).

5.3 Tapaus 3: Venäjä

Venäjän osuus kaikista Interpolin tietokantaan syötetyistä julkisista Red Notice -kuulutuksista oli niinkin korkea kuin 38 % vuonna 2021 (San 2022, 2). Venäjä on väkiluvultaan kuitenkin vasta maailman 9. suurin maa 144 miljoonalla asukkaallaan (Navntoft 2023). Vertailun vuoksi: Yhdysvallat, jonka väkiluku on yli puolet suurempi kuin Venäjän, laatii vain 4,3 % kaikista Red Notice -kuulutuksista (Meacham 2022).

Väkilukuun suhteutettuna Venäjän osuus laadituista Red Notice -kuulutuksista vaikuttaakin kovin suurelta ja saa väistämättä pohtimaan, käyttääkö Venäjä joko eri kriteerejä tai sitten paljon matalampaa kynnystä kuin useimmat muut valtiot etsintäkuuluttaessaan ihmisiä. On vaikea uskoa, että ulkomaille pakenevat rikolliset olisivat Venäjällä niin paljon suurempi ongelma kuin muualla, että se yksin selittäisi maan innokkuutta Interpolin tietokantojen ja kansainvälisten kuulutusten hyödyntämisessä.

Liiketoiminnan harjoittamisessa Venäjällä on tietyt riskinsä. Vuodesta 2000 lähtien (eli presidentti Vladimir Putinin astuttua valtaan) liki 20 % venäläisistä yrittäjistä on saanut osakseen rikossyytteitä

(Satter 2015, 7). Venäjällä ei ole epätavallista, että menestyvä yritys yllättäen otetaan pois omistajiltaan, sen varat takavarikoidaan ja omistajia uhataan vankilatuomioilla (eml.). Venäjää onkin yleisesti kutsuttu autoritaariseksi kleptokratiaksi eli yhteiskunnaksi, jossa valtio varastaa rahaa ja yksityisiä yrityksiä omilta kansalaisiltaan (San 2022, 10). Presidentti Putinin aikakaudella Venäjällä on ajettu läpi useita oikeuslaitosta koskevia uudistuksia, joissa valtaa on keskitetty ja tuomareista tehty riippuvaisia keskushallinnosta, mikä on vahvistanut Putinin ja hänen lähipiirinsä otetta oikeusjärjestelmästä (eml.).

Venäjänkielisillä verkkosivustoilla on jopa julkaistu hinnastoja erilaisille ”palveluksille”, joita laittomia yritysratsioita varten tarvitaan: väärennetty todistus oikeudesta on voinut maksaa 50 000–200 000 Yhdysvaltain dollaria, lahjus paikallispoliisille 10 000–60 000 dollaria ja niin edelleen (Satter 2015, 7). Samoin kansalaiskyselyissä venäläiset vastaajat ovat kuvanneet valtakunnansyyttäjänviraston työntekijöitä ”puolueellisina, tehottomina, korruptoituneina ja valmiina puolustamaan ketä tahansa, jolla vain on maksukykyä” (eml., 8). Vuoden 2023 korruptiotilastoissa Venäjän sijoitus 180 maan joukossa oli 141. (Transparency International 2023).

Tätä taustaa vasten ei yllätä, että monet Venäjän laatimista Red Notice -kuulutuksista ovatkin näennäisesti talousrikosperustein tehtyjä. Kuulutusten kohteita on syytetty esimerkiksi petoksista, veronkierrosta, varkauksista ja rahanpesusta. Kuten Sanin artikkelissa huomautetaan, tällaisia syytteitä on helppo laatia mutta samalla vaikea todistaa myöskään perusteettomiksi. Tätä toimintatapaa voidaankin pitää Venäjän erityispiirteenä verrattuna kahteen muuhun opinnäytetyössä tarkasteltuun maahan. Venäjän ja Turkin menettelytavoissa on kuitenkin keskenään myös paljon yhteistä: molemmat valtiot harjoittavat kansalaistensa sortoa sekä maan sisällä että rajojensa ulkopuolella salamurhien, pahoinpitelyiden, kansainvälisen viranomaisyhteistyön mekanismien hyväksikäytön, valvonnan sekä laittomien karkotusten ja palautusten keinoin. (San 2022, 10.)

Venäjää, Turkkia ja Kiinaa yhdistää kaikkia kolmea myös se, että ne käyttävät retoriikkaa, joka antaa ymmärtää, että Interpol itse pitäisi Red Notice -kuulutettuja henkilöitä rikollisina. Interpol on kuitenkin säännöllisesti huomauttanut, ettei järjestö itse etsintäkuuluta ketään, vaan sen jäsenvaltiot. Venäjä ja Turkki ovat molemmat silti kuvanneet Red Notice -kuuluttamia henkilöitä ”Interpolin etsimiksi”, ja Kiinakin käyttää tällaisista ihmisistä termiä ”Red Notice -rikolliset”. Tällaisilla kielellisillä valinnoilla autoritaariset valtiot hakevat uskottavuutta syytöksilleen sekä kotiyleisön että muiden maiden viranomaisten silmissä. (Lemon 2019, 23.)

Venäjän toimintaa tarkasteltiin Satterin (2015) artikkelin *Russia’s Abuse of Interpol*, Lemonin (2019) artikkelin *Weaponizing Interpol* sekä Sanin (2022) artikkelin *Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system* valossa.

Näistäkin teksteistä jokaisesta löytyi turvallistamisteoriaan viittaavia signaaleja.

Sijoituspankkiiri Bill Browderin tapaus on maailman mittakaavassa yksi tunnetuimmista, ellei tunnetuin esimerkki Interpolin Red Notice -kuulutusten väärinkäytöstä. Tapaus myös kuvaa hyvin edellä mainittua Venäjälle tyypillistä menettelyä, jossa ei-toivottuja hallintoa uhkaavia henkilöitä vastaan nostetaan nimenomaan talousrikossyytteitä. Sanin artikkelista selviää, että Browderin Hermitage Capital -yritys paljasti takavuosina laajan korruptiovyöhydin, johon väitetysti oli osallistunut myös venäläisiä lainvalvontaviranomaisia (s. 10). Seurauksena Venäjä syytti Browderia veronkierrosta ja pyrki useaan otteeseen saamaan tämän luovutetuksi Venäjälle (s. 11). Interpolin tietokantoihin syötettyjen kuulutusten laatua ja laillisuutta tarkkaileva Commission for the Control of Interpol's Files (CCF) kuitenkin totesi keväällä 2013, että Venäjän kuulutukset Browderista ovat luonteeltaan poliittisia ja suositteli niitä poistettavaksi, eli torjui Venäjän turvallistamisyrityksen (eml.). Silti vain paria kuukautta myöhemmin Venäjä kuulutti Browderin uudestaan, tällä kertaa petossyytteen nojalla (eml.). Interpol kuitenkin torjui kuulutuksen (eml.) ja siten myös Venäjän puheaktin.

Kolmas Venäjän Browderiin kohdistama turvallistamisyritys nähtiin alkuvuodesta 2015, kun Venäjä yritti saada jälleen uuden Red Noticen julkaistuksi Interpolin tietokantaan (San 2022, 11). Interpol epäili nytkin, että Venäjän motiivit kuulutukselle saattaisivat olla poliittisia eikä siksi hyväksynyt kuulutusta eli torjui Venäjän puheaktin (eml.). Venäjä ei luovuttanut vielääkään. Vuonna 2018 Browder pidätettiin hetkeksi Espanjassa Venäjän hänestä Interpolin järjestelmään syöttämän uuden Red Noticen vuoksi (eml.). Tämä kuulutus perustui Browderiin kohdistuneisiin veronkiertosyytöksiin (eml.). Espanja siis ainakin hetkellisesti hyväksyi Venäjän puheaktin Browderista. Myöhemmin Browderia on Venäjällä absurdisti syytetty jopa osallisuudesta useisiin murhiin, joissa yksi uhreista oli hänen Hermitage Capital -yritykselleen työskennellyt venäläinen juristi Sergei Magnitsky - Browderin hyvä ystävä ja sama mies, joka paljasti koko alkuperäisen korruptiosotkun (eml.). Magnitsky kuoli odottaessaan vangittuna oikeudenkäyntiään Venäjällä (eml.). Lemon ja Satter kuvaavat Venäjän hallinnon yrityksiä saada Browder kiinni Red Notice -kuulutuksia hyväksikäyttämällä yhte-neväisesti Sanin kanssa.

Muitakin Venäjällä tapahtuvaa korruptiota selvittäneitä ihmisiä on joutunut Venäjän Red Notice -kuulutusten kohteeksi. Gregory Duralev harjoitti liiketoimintaa Venäjällä, mutta joutui lähtemään maasta ja hakemaan turvapaikkaa Yhdysvalloista sen jälkeen, kun hän oli kirjoittanut pro gradu -tutkielmansa korruptiosta Venäjän taloudessa ja saanut tutkielmansa vuoksi syytteet petoksesta (San 2022, 11). Yhdysvaltain maahanmuuttoviranomaiset sulkivat Duralevin 1,5 vuodeksi korkean turvatason vankilaan Venäjän hänestä Interpolille tekemän Red Noticen vuoksi (eml.). Näyttää siltä, että Yhdysvallat hyväksyi Venäjän puheaktin Duralevista.

Duralevin tapaus on kuitenkin monitulkintainen, sillä Yhdysvaltojen mukaan Duralev otettiin kiinni myös siksi, että hän olisi ylittänyt oleskeluoikeutensa Yhdysvalloissa (San 2022, 11). Tämä antaisi aiheetta epäillä, että ehkä Yhdysvallat ei välttämättä uskonutkaan Venäjän Duralevista tekemää

kuulutusta vaan otti Duralevin kiinni omista itsekkäistä syistään, ei auttaakseen Venäjää hyväuskaisesti. Tutkijoiden mukaan Yhdysvallat on yleisemminkin käyttänyt autoritaaristen maiden tekemiä Red Notice -kuulutuksia oikeutuksenaan ottaa kiinni haluamiaan maahanmuuttajia (eml.). Alexey Kharisin tapaus tarjoaa toisen esimerkin tästä. Kharisin yritys Venäjällä otettiin valtion haltuun ja hänen varansa jäädytettiin ”laajaan petorikokseen” vedoten (s. 11–12). Kuten tämän alaluvun alkupuolella kuvailtiin, tällainen menettely on yleistä kleptokraattisissa yhteiskunnissa, jollainen Venäjäkin on. Tapahtumien seurauksena Kharis pakeni Yhdysvaltoihin ja haki sieltä turvapaikkaa vuonna 2013 (s. 11). Yhdysvalloissa Kharisin viisumi kuitenkin hylättiin Venäjän hänestä tekemän Red Noticen perusteella (eml.), mikä vihjaisi Yhdysvaltojen hyväksyneen Venäjän puheaktin.

Yllä kuvatuissa tapauksissa on vaikea arvioida varmuudella, onko Yhdysvallat oikeasti hyväksynyt Venäjän puheaktia vai vain esittänyt hyväksyvänsä sen. Red Noticen kohteen kannalta tällä ei kuitenkaan ole suurta merkitystä, sillä lopputulos on joka tapauksessa hänen osaltaan ikävä. Teoreettisesti ja turvallistamisteorian valossa kyse on kuitenkin mielenkiintoisesta havainnosta: kaikki ei välttämättä ole sitä miltä ensi näkemältä vaikuttaa. Ei voidakaan täysin varmasti sanoa, onko turvallistaminen onnistunut edellä kuvattujen episodien kohdalla.

Sanin artikkelissa mainitaan, että Yhdysvaltain lisäksi myös Euroopan maat, kuten Ranska ja Saksa, ovat palauttaneet tai karkottaneet Venäjän pyynnöstä takaisin Venäjälle useita tšetšeeniturvapaikanhakijoita, joista Venäjä on ihmisoikeusjärjestöjen mukaan tekaissut rikossyytteitä (San 2022, 12). Venäjän turvallistamisyrityksiä on siten hyväksytty myös eurooppalaisissa demokratioissa. Shamil Soltamuradov on yksi tällaisen kohtalon kokenut: Saksan maahanmuuttoviranomaiset palauttivat hänet Venäjälle vuonna 2018, sillä Venäjä oli syyttänyt häntä kuulumisesta laittomaan aseistautuneeseen ryhmään, vaikka syytöksiä epäiltiinkin yleisesti väärennetyiksi (eml.). Saksa kuitenkin hyväksyi Venäjän puheaktin. Myös Ranska on tiivistänyt yhteistyötään Venäjän kanssa tšetšeeniturvapaikanhakijoiden palauttamiseksi Venäjälle sen jälkeen, kun tšetšeenipakolainen tappoi opettajan Pariisissa vuonna 2020 (eml.). Perillä Venäjällä Red Notice -kuulutetut turvapaikanhakijat ovat kuitenkin tulleet mielivaltaisesti pidätetyiksi, kidutetuiksi ja lopulta jopa kadonneet kokonaan (eml.). Interpolin jäsenmaiden tulisi sisäpoliittisista paineistaan huolimatta kunnioittaa palautuskieltoa, kuten opinnäytetyön johdannossa todettiin.

Kolmannessa Venäjän toimintaa tarkastelevassa tekstissä eli Satterin kirjoituksessa mainitaan myös Akhmed Zakayev, kansainvälisesti tunnustamattoman ja maantieteellisesti Venäjällä sijaitsevan Itškerian tšetšeenitasavallan entinen ulkoministeri (s. 4). Venäjä laati Red Noticen Zakayevista syyttäen häntä osallisuudesta vuoden 2002 Moskovan teatterin piirityksen suunnitteluun (eml.). Red Noticen perusteella Zakayev otettiin kiinni Kööpenhaminassa syksyllä 2002 hänen osallistuaan tšetšeenikongressiin (eml.). Zakayev vietti poliisin säilössä reilun kuukauden, minkä jälkeen

hänet vapautettiin näytön puutteessa (eml.). Tanska siis ensin hyväksyi mutta lopulta torjui Venäjän puheaktin. Kuten edellä todettiin, puheakti voidaan ensin hyväksyä ja myöhemmin silti torjua, kuten monissa muissakin tässä luvussa kuvatuissa tapauksissa on käynyt.

Zakayev matkusti edelleen Isoon-Britanniaan, missä hänet otettiin hetkeksi kiinni lentokentällä uuden Venäjän hänestä laatiman Red Noticen vuoksi (Satter 2015, 4). Tällä kertaa Venäjä syytti Zakayevia yhteensä 13 rikoksesta, muun muassa terrorismista ja panttivankien ottamisesta (eml.). Syytteet liittyivät ajanjaksoon, jolloin Zakayev oli toiminut komentajana ensimmäisessä Tšetšenian sodassa (eml.). Interpol oli julkaissut kuulutuksen, koska väitetyt rikokset olivat luonteeltaan niin vakavia, mutta myöhemmin syytökset todettiin perusteettomiksi ja Zakayev sai poliittisen turvapaikan Isosta-Britanniasta (eml.). Kuitenkin vielä vuonna 2010 Zakayev pidätettiin jälleen, nyt Puolassa, uuden Venäjän laatiman Red Noticen takia (eml.). Nyt hänet vapautettiin jo samana päivänä, koska oikeus totesi, että hänen turvapaikkastatusensa estää pidättämisen (eml.). Koska Zakayevin lyhyet kiinniotot Isossa-Britanniassa ja Puolassa kestivät vain siihen saakka, kunnes hänen asiansa saatiin selvitettyä, niitä ei voida pitää Venäjän puheaktin hyväksyntänä. Kiinniottojen lopputuloksena molemmat maat päätyivät torjumaan puheaktin.

Satterin tekstistä löytyy lisää signaaleja turvallistamisteoriasta. Ranskalaisvenäläinen liikemies ja ihmisoikeusaktivisti Nikolai Koblyakov tuli työmatkalla ollessaan pidätetyksi lentokentällä Bulgariassa heinäkuussa 2014 (s. 3). Venäjä oli laatinut Koblyakovista Red Noticen väitetyn petosrikoksen perusteella (eml.). Vain paria kuukautta aiemmin, toukokuussa 2014, Koblyakovin rahoittama järjestö Russie-Libertés oli julkaissut raportin korruptiosta Venäjällä, ja Koblyakov oli myös yksi raportin kirjoittajista (eml.). Kesäkuussa 2014 Venäjän presidentti Vladimir Putin oli vierailut Ranskassa ja illallistanut kansalliskokouksen tiloissa Ranskan presidentti François Hollandin kanssa (eml.). Koblyakov oli osoittanut ukrainalaisryhmän kanssa mieltään rakennuksen ulkopuolella (eml.). Bulgaria näytti siis alustavasti hyväksyvän Venäjän puheaktin Koblyakovista ottamalla tämän kiinni lentokentällä kuukautta myöhemmin. Kuitenkin lokakuussa 2014 bulgarialainen tuomioistuimien päätti olla luovuttamatta Koblyakovia Venäjälle näytön puutteen vuoksi (eml.). Toisin sanoen Bulgaria ensin hyväksyi mutta lopulta torjui Venäjän puheaktin.

6. YHTEENVETO

6.1 Tutkimustulokset

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin sisällönanalyysin keinoin joukkoa tieteellisiä artikkeleja ja raportteja, joissa käsitellään Kiinan, Turkin ja Venäjän laatimia Red Notice -kuulutuksia.

Teksteistä etsittiin mahdollisia merkkejä turvallistamisteorian elementeistä eli puheaktista ja sen hyväksynnästä tai torjunnasta taikka molemmista näistä. Analyysilla haluttiin selvittää, onko turvallistaminen ollut tehokasta valituissa esimerkitapauksissa ja voidaanko sitä pitää kokonaan tai osittain onnistuneena.

Analyysia ohjasivat luvussa 1 esitetyt tutkimuskysymykset, joista ensimmäisessä pohdittiin, onko Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttö ilmiönä esimerkki turvallistamisprosessista. Toinen tutkimuskysymys keskittyi etsimään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia Kiinan, Turkin ja Venäjän tapausten väliltä.

Osa artikkeleista tarjosi enemmän aineista tutkittavaksi kuin toiset.

Analyysivaiheessa kävi ilmi, että Kiinaa käsittelevissä teksteissä olikin loppujen lopuksi varsin vähän Interpoliin liittyvää sisältöä, ja sen vuoksi myös analyysiluvun Kiinaa koskeva alaluku jäi Turkin ja Venäjän alalukuja lyhyemmäksi. Tämä selittynee sillä, että satunnaisotannalla valitusta materiaalista ei voi koskaan etukäteen varmaksi tietää, kuinka hyvin materiaali lopulta palvelee tutkimustarkoitusta. Satunnaisotanta viittaa jo nimensäkin perusteella siihen, että puhtaalla sattumalla on merkittävä osuutensa asiaan. Tämän opinnäytetyön tapauksessa kävi niin, että Turkkiä ja Venäjää koskeva aineisto osoittautui huomattavasti hedelmällisemmäksi maaperäksi opinnäytetyön tutkimuskysymysten näkökulmasta kuin Kiinaa koskevat tekstit.

Voi olla niinkin, että Kiinan Interpolin työkalujen käyttöä (ja väärinkäyttöä) on yksinkertaisesti tutkittu vähemmän kuin Turkin ja Venäjän toimintaa ja siksi materiaalia aiheesta löytyy suhteessa niukemmin. Sellaista vaihtoehtoa en kuitenkaan pidä uskottavana, että Kiina todellisuudessa olisi Turkkiä tai Venäjää huomattavasti passiivisempi Red Notice -kuulutusten tekaisijana. Kuten opinnäytetyön johdannossa mainittiin, tosiasia on, että kaikki nämä kolme maata johtavat Interpolin väärinkäyttötilastoja.

Kuvaan seuraavaksi lyhyesti maakohtaisia tutkimustuloksia ennen kuin avaan havaittuja yhteisiä ja erottavia piirteitä analysoitujen maiden välillä.

Kiinaa koskevien kahden tekstin sisällönanalyysi osoitti, että molemmista niistä löytyi viitteitä turvallistamisteorian kaikista kolmesta elementistä eli puheaktista, sen hyväksynnästä ja sen torjunnasta. Löydökset tosin olivat rajallisia ja koskivat ainoastaan yhtä henkilöä, uiguuritoisinajattelija Dolkun Isaa. Sellaisenaan nämä kaksi tekstiä eivät missään tapauksessa riittäisi analyysin aineistoksi. Koska satunnaisotannan käytössä piilee aina tämä riski, tällaista skenaariota silmällä pitäen analyysiin oli heti kättelyssä valittu reilusti enemmän aineistoa. Kiinan toiminnan tarkastelu laajempaa aineistoa käyttäen olisi yksi varteenotettava jatkotutkimusajatus.

Turkin toimintaa Interpolin Red Notice -kuulutusten laatijana tarkasteltiin kolmen tekstin valossa, joista jokaisesta löytyi turvallistamisteorialle tyypillisiä piirteitä. Kokonaisuudessaan Turkkiä koskevassa aineistossa yksilöitiin nimeltä noin kymmenkunta henkilöä, joista perusteettomia kuulutuksia oli tehty. Aineiston analyysistä nousi muutamia hyvin mielenkiintoisia havaintoja. Yksi sellainen oli prosessi, jossa puheakti ensin torjutaan mutta myöhemmin sittenkin hyväksytään. Tämä vaikuttaisi olevan poikkeuksellisempi toimintatapa kuin puheaktin alustava hyväksyntä, jota myöhemmin seuraa torjunta. Aineisto sai myös pohtimaan perimmäisiä motiiveja hyväksynnän taustalla. Tällaisiin pohdintoihin turvallistamisteoria ei kuitenkaan valitettavasti pysty tarjoamaan vastauksia. Turkkiä käsittelevä analyysiaineisto osoitti myös, mitä ihmisoikeusrikkomuksia perusteettomista kuulutuksista voi ikävimmillään seurata.

Venäjää käsitteleviä tekstejä analyysiaineistossa oli niin ikään kolme, ja joka tekstistä oli mahdollista löytää turvallistamisteoriasta tuttuja seikkoja. Nimeltä aineistossa mainittiin kuusi Red Notice -kuulutettua. Kuten Turkkiä käsittelevän aineiston kohdalla, myös tässä pohdintaa kirvoitti se, kuinka vaikeaa on todentaa sitä, millaisia todellisia vaikuttimia puheaktin hyväksynnän tai torjunnan taustalla saattaa piillä. Yksi Interpolin jäsenmaa voi hyväksyä toisen jäsenen puheaktin uskoen siihen vilpittömästi. Yhtä hyvin retoriikan hyväksyntä voi kuitenkin olla vain näennäistä, kunhan hyväksynnän antaja kokee itse hyötyvänsä syystä tai toisesta kuulutetun kiinniottamisesta. Hyväksynnän aitouden mittaaminen vaikuttaisi olevan mahdotonta. Venäjän analyysiaineiston erityispiirre olivat myös "sarjakuulutukset" eli toistuvat Red Noticet yhdestä ja samasta henkilöstä. Vaikuttaa siltä, että Venäjä käy väsytystaistelua Interpolia vastaan: kun riittävän monta kuulutusta syötetään sisään, todennäköisyys sille, että edes osa niistä läpäisee seulan, kasvaa.

Kaikilla kolmella tutkimallani autoritaarisella valtiolla on keskenään oikeastaan hyvin samanlaiset motiivit ja poliittiset tarkoitukset Interpolin ja erityisesti Red Notice -kuulutusten hyväksikäytölle. Mielenkiintoinen yhdistävä tekijä näiden kolmen maan välillä on se, että niiden nykyisten johtajien, eli presidenttien Xi, Erdoğan ja Putin, astuttua valtaan maiden laatimien perusteettomien Red Notice -kuulutusten määrä alkoi kasvaa. Yhteistä on myös se, että jokainen kolmesta maasta antaa kielenkäytöllään yleisön ymmärtää Interpolinkin pitävän kuulutettuja ihmisiä rikollisina, vaikkei näin siis ole.

Muuten kunkin maan etujensa ajamiseen käyttämä retoriikka heijastelee niiden omia erityispiirteitä. Kiinan valtaeliitin ja maata hallitsevan kommunistipuolueen ajattelu lähtee siitä, että sisäisesti vakaat maa ja kuuliainen kansa turvaavat myös Kiinan ulkoisen vaikutusvallan ja globaalin valta-aseman vahvistamisen. Interpolia Kiina on käyttänyt pyydystääkseen maailmalta ”kotiin” sellaisia yksilöitä, jotka uhkaavat näitä kansallisia päämääriä. Tällaisia uhkatekijöitä ovat poliittiset toisinajattelijat ja erilaiset vähemmistöt (ja niistä varsinkin uiguurit), joita Kiina on etsintäkuulutuksissaan kuvannut tyypillisesti terroristeiksi ja kotimaan yleisölle ”kansan vihollisiksi”.

Autoritaarinen Turkki on Kiinan tavoin huolissaan kaikenlaisista soraäänistä hallintoa kohtaan. Toisinajattelijoiden leimaaminen terroristeiksi on yleistä molempien maiden käyttämässä retoriikassa. Turkin eliitille gülenistinen liike kannattajineen on vastaavanlainen ongelma kuin uiguurivähemmistö Kiinalle. Molempien ryhmien edustajia jahdataan ulkomaita myöten. Lisäksi Turkille erityisen tyypillistä retoriikkaa on ollut väittää Red Notice -kuulutettujen osallistuneen vuoden 2016 vallankaappausyritykseen.

Venäjä jakaa autoritaaristen sisarmaidensa Kiinan ja Turkin halun nujertaa kaikenlaiset valtaeliittiä ja sen toimintaa kyseenalaistavat tahot. Venäjän tapauksessa tällaiset ryhmät ja yksilöt ovat tavallisesti olleet niitä, jotka ovat kyenneet paljastamaan korruptiota ja kleptokratiaa valtionhallinnossa. Eliitti on kokenut tällaiset epäkohtiin puuttujat uhkaksi omille saavutetuille eduilleen ja vallassa pysymiselleen. Rangaistukseen paljastusten tekijöitä ja luodakseen pelotteen muille vastaavaa avoimuutta harkitseville Venäjä on syyttänyt tällaisia henkilöitä Red Notice -kuulutuksissaan kirjavista talousrikoksista, usein joko vailla mitään näyttöä tai sitten lahjuksilla hankitulla väärennetyllä näyttöllä.

6.2 Johtopäätökset

Opinnäytetyö osoitti, että turvallistamisteoria soveltuu myös Interpolin kuulutusten väärinkäytön tutkimiseen, kunhan teorian ydinkäsitteet eli puheakti sekä sen hyväksyntä ja torjunta määritellään riittävän täsmällisesti ja kontekstiin sopivasti. Tarkat määrittelyt ovat tärkeitä siksi, että tutkija ja tutkimuksen lukijat varmasti ymmärtäisivät käytetyt käsitteet samalla tavalla ja tekisivät johtopäätöksiään samoista lähtökohdista.

Tutkimustulokset tarjoavat aiheesta kiinnostuneille lukijoille, poliiseille ja kaikille muillekin, lajissaan tiettävästi ensimmäisen suomenkielisen tieteellisen selvityksen. Toivon tulosten herättävän lukijoissa ja poliisiorganisaation sisällä keskustelua ja ajatuksia Interpolin kansainvälisten kuulutusten tämänhetkisen järjestelmän sisäänrakennetuista haavoittuvuuksista. Perusteettomiin kuulutuksiin osataan reagoida tarkoituksenmukaisesti vain, jos ilmiöstä ollaan ylipäätään tietoisia.

Turvallistamisteorian kannalta opinnäytetyö vahvistaa käsitystä siitä, että teoria todella on varsin käyttökelpoinen työkalu tällaisten ehkä hieman epätyypillisten turvallisuusongelmien tutkimiseen. Opinnäytetyö onnistuikin osaltaan laajentamaan turvallistamisteorian soveltamisalaa.

Sisällönanalyysi toi vastauksia myös toiseen opinnäytetyötä ohjanneeseen tutkimuskysymykseen yhtäläisyyksistä ja eroista Kiinan, Turkin ja Venäjän välillä. Näitä löydöksiä käsiteltiin edellä. Opinnäytetyötä voidaan pitää kokonaisuutena onnistuneena siinä mielessä, että työn ydintavoitteena oli vastata näihin kahteen tutkimuskysymykseen, ja tämä tavoite myös saavutettiin.

Analysoiduista tapauksista voi vetää sen johtopäätöksen, että aidoissa oikeusvaltioissa turvallistamisyritykset eivät ole yhtä tehokkaita tai onnistuneita kuin sellaisissa maissa, joissa hallinto on heikko, korruptio yleistä ja ihmisoikeuskysymykset toissijaisia muille valtiollisille intresseille. Yhtä kaikki, Red Notice -kuulutuksesta näyttäisi seuraavan aina tietty ”vähimmäiskiusa” kohteelleen, kuten vähintään muutaman tunnin kiinniotto lentokentällä asian selvittelyn ajaksi. Pääasia kuitenkin on, että selvitystyö tehdään eikä kuulutettua henkilöä palauteta automaattisesti pelkästään kuulutuksen perusteella. Silloin Interpolin järjestelmä toimii siten kuin sen on tarkoitettukin toimivan.

Poliisin perustutkintoon liittyen opinnäytetyö alleviivaa sitä valitettavaa tosiasiaa, että vaikka poliisin käyttämät järjestelmät niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin on luotu puhtaasti ammattikäyttöön, ne eivät ole immuuneja globaalille valtopolitiikalle tai autoritaaristen valtioiden valtionrajat ylittäville sortotoimenpiteille. Tätä riskiä voisi nostaa opiskelijoille esiin ainakin jossain määrin jo poliisin perustutkinto-opetuksessa.

Kansainvälinen yhteistyö on kuitenkin välttämättömyys globalisoituneessa maailmassa, missä myös rikollisuus ja rikolliset ylittävät ketterästi rajoja niin fyysisessä kuin digitaalisessakin todellisuudessa. Vaihtoehtona ei siten voi olla sisäänpäin käpertyminen ja kieltäytyminen viranomaisyhteistyöstä muiden maiden kanssa. Sen sijaan terve kriittisyys on hyve tällaisessa yhteistyössä: kun tavataan kentällä henkilö, josta ei-demokraattiseksi tiedetty maa on tehnyt Red Noticen Interpolin järjestelmään, selvitetään rauhassa asiaa. Kysytään kysymyksiä, pyydetään lisätietoja. Vaikka lähtökohtaisesti myös ulkomaisiin kollegoihin tulisi voida luottaa eikä jokaiseen kuulutukseen ole realistista suhtautua kyynisesti, vastuullista viranomaistoimintaa on se, että kansainvälisen kuulutuksen sattuessa kohdalle pohditaan edes hetken verran myös sitä, millainen maine kuulutuksen tekneellä maalla on ihmisoikeusasioissa.

6.3 Kehitysehdotukset ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkijat ja erilaiset järjestöt ovat vuosien mittaan esittäneet joukon erilaisia suosituksia Interpolin sisäisen ja ulkoisen valvonnan parantamiseksi, jotta poliisijärjestön järjestelmien väärinkäyttö olisi

nykyistä vaikeampaa ja jotta väärinkäyttäjille toiminnastaan aiheutuvat seuraamukset olisivat nykyistä ankarampia.

On ehdotettu, että Interpolin kaltaisen globaalin, liki kaikki maailman maat kattavan viranomaisyhteistyön järjestön sijaan tehokkaampia vaihtoehtoja rajat ylittävien rikosten torjuntaan olisivatkin vain muutamien saman henkisten valtioiden foorumit. Näitä on jo nyt: Euroopan unionin mailla on Europol, ja Yhdysvalloilla, Kanadalla, Isolla-Britannialla, Australialla ja Uudella-Seelannilla Five Eyes -ryhmä. Näissä yhteisöissä ei pitäisi olla ainakaan yhtä suurta riskiä geopoliittisista valtakamppailuista tai viranomaisyhteistyön politisoinnista ja turvallistamisesta kuin Interpolin kohdalla. (Coyne 2022, 112–113.)

Nähtäväksi jää, kuinka pitkä tulevaisuus Interpolilla on edessään, jos autoritaariset jäsenmaat jatkavat sen hyväksikäyttöä nykyiseen tapaan. On jopa ehdotettu, että jakolinjojen syventyessä demokraattisten ja autoritaaristen Interpolin jäsenmaiden välillä pienemmät yhteistyöfoorumit lopulta syrjäyttäisivät Interpolin kokonaan (Coyne 2022, 113). Demokratiat voisivat myös yksissä tuumin erota Interpolista ja perustaa oman järjestönsä, jossa jäsenmaat jakaisivat demokratiolle yhteiset arvot, kuten ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen (Lemon 2019, 26). On myös esitetty, että Interpol voisi asettaa järjestön jäsenyyden ehdoksi oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen (Meacham 2022). Samanlaisia haasteita on toki nähtävissä monissa muissakin kansainvälisissä järjestöissä ja toimielimissä kuin Interpolissa. Kyse onkin laajemmasta kansainvälisen järjestelmän hauraudesta.

Ainakin paljon on muututtava Interpolissa, jos sen asema aiotaan säilyttää ja uskottavuutta yleisön silmissä kohentaa tulevaisuudessa. Ihmisoikeuksien kunnioittamisen vahvistaminen ei vieläkään näyttäisi olevan järjestön ykkösprioriteetti (Güneş 2020, 44). Samoin Interpol ei edelleenkään näytä ottavan tarpeeksi vakavasti poliittisin perustein tehtyjen kuulutusten ongelmaa (Lemon 2019, 21). Interpolin toiminnan on yksinkertaisesti muututtava eettisesti kestävämmäksi.

Tutkijat vaativat, että Interpolin olisi alettava raportoida toiminnastaan aiempaa säännöllisemmin ja yksityiskohtaisemmin, kuitenkin operatiivista poliisitoimintaa tai tietoturvallisuutta vaarantamatta (Coyne 2022, 113). Halutaan, että Interpol julkaisisi tiedot siitä, mitkä maat kuulutuspyyntöjä tekevät ja kuinka suuri osa näistä hyväksytään ja hylätään (eml.; 113–114). Edelleen ehdotetaan, että autoritaaristen maiden edustusta Interpolin toimielimissä vähennettäisiin (eml., 114). Yksi seuraamus väärinkäyttäjille olisi myös erilaisten sanktioiden asettaminen (Calcara 2020, 138). Viimesijaisena sanktiona voisi olla jopa väärinkäyttöihin syyllistyneen jäsenmaan erottaminen Interpolista (Satter 2015, 9). On vaadittu myös, että Interpolin Commission for the Control of Files -yksikölle tulisi antaa lisäresursseja, jotta se voisi keskittyä yksittäisten autoritaaristen jäsenmaiden väärinkäytösten paljastamiseen (Stockholm Center for Freedom 2017, 40; Meacham 2022).

Muut Interpolin jäsenmaat voivat ehkäistä ihmisoikeusrikkomuksia reagoimalla aiempaa varovaisemmin Red Notice -kuulutuksiin (Calcara 2020, 138; Stockholm Center for Freedom 2017, 40), kuten edellisessä alaluvussakin esitettiin. Toisaalta tällöin riskeerataan, ettei oman maan tekemään kuulutukseen joskus tulevaisuudessa välttämättä reagoida (San 2022, 15). Toisin sanoen vastavuoroisuuden hengessä demokraattisetkin jäsenmaat voivat kokea painetta tehdä käytännön syistä yhteistyötä autoritaarisen kumppanimaan viranomaisten kanssa (eml.). Tutkijat ovat havainneet, että samalla kun siirtolaisuusilmiötä on turvallistettu Eurooppaa ja Pohjoismaita myöten erityisesti vuoden 2015 pakolaiskriisin jälkimainingeissa, autoritaaristen maiden tekemiä Red Notice -kuulutuksia on alettu noudattaa eurooppalaisissa demokratioissakin (em.). Euroopan maat ovat ilmeisesti päättelleet, että on parempi suhtautua reilusti varauksella kolmansista maista tänne tuleviin siirtolaisiin (eml.). Tätä taustaa vasten näyttääkin epätodennäköiseltä, että trendi heti kääntyisi ja Interpolin demokraattiset jäsenmaat alkaisivat kyseenalaistaa autoritaaristen kumppanimaiden tekemien kuulutusten perusteita aiempaa rohkeammin.

Interpolin kuulutusten väärinkäytön torjunta on mahdollista vain, jos ongelma ensin ymmärretään. Tietoisuutta ilmiöstä tulisi lisätä poliisin sisällä, ja kansainvälistä tietoa ylipäätään tulisi edelleen sitkeästi jakaa eteenpäin poliisin päivittäistoimintaan. Koulutusta kansainvälisistä kuulutuksista ja muista kansainvälisistä työkaluista tulisi tarjota paljon enemmän sekä jo työelämässä oleville poliisille että vasta harjoitteluun lähdössä oleville poliisiopiskelijoille. Harjoittelijoiden mukana uusimmat tiedot ja toimintatavat löytäisivät perille poliisiyksiköihin ja leviäisivät siellä laajemmin.

Jokaisen poliisin tulisi muistaa työssään ihmisiä tavatessaan, että mahdollisia voimassa olevia kansainvälisiä kuulutuksia on yhtä tärkeää tarkistaa niin ulkomaalaisilta kuin suomalaisilta henkilöiltä. On aivan mahdollista, että Suomessa tavattavalla Suomen kansalaisella voi olla perässään jonkin toisen maan tekemä Red Notice. Lisäksi poliisin käyttämiä järjestelmiä tulisi kehittää lähitulevaisuudessa sellaisiksi, että kansainvälisten kuulutusten tarkistaminen niistä olisi mahdollisimman suoraviivaista ja yksinkertaista.

Edellä jo mainittiinkin, että yksi mahdollinen jatkotutkimusehdotus olisi laajentaa analyysia Kiinan tekemistä Red Notice -kuulutuksista ja soveltaa turvallistamisteoriaa tähän aineistoon. Olisi mielenkiintoista tarkastella myös muita ei-demokraattisia Interpol-jäsenmaita samasta näkökulmasta. Tällainen kattavampi tutkimus mahdollistaisi tätä opinnäytetyötä varmemmat johtopäätökset siitä, pystyykö turvallistamisteoria selittämään käsillä olevaa ilmiötä vakuuttavasti vai ei. San on tahollaan ehdottanut, että jatkotutkimusta kaivattaisiin siitä, kuinka eri länsimaat ovat reagoineet autoritaaristen maiden tekemiin Red Notice -kuulutuksiin (San 2022, 15). Tämä opinnäytetyö onkin osaltaan vastannut tähän tarpeeseen analyysillaan.

LÄHTEET

- Abiodun, Temitope Francis & Abioro, Tunde 2020: Roles and Challenges of International Criminal Police Organization (Interpol) in Investigation of Crimes and Maintenance of Global Security. Research Journal of Social Science & Management 10(3), 7-24. Luettavissa: https://www.researchgate.net/profile/Temitope-Francis-Abiodun/publication/342625552_Roles_And_Challenges_Of_International_Criminal_Police_Organization_Interpol_In_Investigation_Of_Crimes_And_Maintenance_Of_Global_Security/links/5efdacaa458515505084a181/Ro. Luettu 6.5.2024.
- Agius, Christine 2013: Social Constructivism. Teoksessa Collins, Alan (toim.) 2013: Contemporary Security Studies. 3. laitos. Oxford, Oxford University Press, 87-103.
- Ambrosio, Thomas 2010: Constructing a Framework of Authoritarian Diffusion: Concepts, Dynamics, and Future Research. International Studies Perspectives 11(4), 375-392. Luettavissa: <https://academic.oup.com/isp/article-abstract/11/4/375/1813691?redirectedFrom=fulltext>. Luettu 26.1.2024.
- Austin, John L. 1975: How to Do Things with Words. 2. laitos. Cambridge (Massachusetts), Harvard University Press, 1-39.
- Boone, Sam 2019: China's Influence on Interpol: Progress and Pushback. China Studies Review 5/2019, 7-20. Luettavissa: <https://scholarship.library.jhu.edu/server/api/core/bitstreams/7b5068e2-6002-4c07-99d4-d25fef7dc10e/content>. Luettu 6.5.2024.
- Bromund, Ted R. 2018a: How Many Interpol Red Notices Break the Rules? Forbes 25.9.2018. Luettavissa: <https://www.forbes.com/sites/tedbromund/2018/09/25/how-many-interpol-red-notices-break-the-rules/?sh=570331606134>. Luettu 6.5.2024.
- Bromund, Ted R. 2018b: Are Abusive Interpol Red Notices Increasing? The Heritage Foundation 28.9.2018. Luettavissa: <https://www.heritage.org/global-politics/commentary/are-abusive-interpol-red-notices-increasing>. Luettu 6.5.2024.
- Burnay, Matthieu & Pils, Eva 2020: Weaponizing Citizenship in China: Domestic Exclusion and Transnational Expansion. State Crime Journal 9(1), 4-28. Luettavissa: <https://www.scienceopen.com/hosted-document?doi=10.13169/statecrime.9.1.0004>. Luettu 6.5.2024.
- Calcara, Giulio 2020: Balancing International Police Cooperation: INTERPOL and the Undesirable Trade-off Between Rights of Individuals and Global Security. Liverpool Law Review 2021(42), 111-142. Luettavissa: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10991-020-09266-9.pdf>. Luettu 6.5.2024.
- Collins, Alan 2013: Introduction: What Is Security Studies? Teoksessa Collins, Alan (toim.) 2013: Contemporary Security Studies. 3. laitos. Oxford, Oxford University Press, 1-9.
- Cooley, Alexander & Heathershaw, John 2017: Dictators without Borders. Power and Money in Central Asia. New Haven & Lontoo, Yale University Press.

- David, Christopher & Hearn, Nicholas 2018: Wanted posters or political weapons? The Law Society Gazette 8.10.2018. Luettavissa: <https://www.lawgazette.co.uk/practice-points/wanted-posters-or-political-weapons/5067820.article>. Luettu 6.5.2024.
- Eder, Thomas & Lang, Bertram & Rudolf, Moritz 2017: China's Global Law Enforcement Drive: The need for a European response. Mercator Institute for China Studies (Merics), 18.1.2017. Luettavissa: <https://merics.org/sites/default/files/2020-05/China's%20global%20law%20enforcement%20drive.pdf>. Luettu 6.5.2024.
- Emmers, Ralf 2013: Securitization. Teoksessa Collins, Alan (toim.) 2013: Contemporary Security Studies. 3. laitos. Oxford, Oxford University Press, 131-144.
- Eroukhmanoff, Clara 2017: Securitization Theory. Teoksessa McGlinchey, Stephen & Walters, Rosie & Scheinpflug, Christian (toim.) 2017: International Relations Theory. Bristol, E-International Relations, 104-109.
- Fair Trials 2021: Toolkit: INTERPOL Red Notices and Diffusions. Päiv. 1.2.2022. Luettavissa: <https://www.fairtrials.org/articles/information-and-toolkits/interpol-red-notices-and-diffusions/>. Luettu 6.5.2024.
- France24 2019: Interpol red notice: global arrest system at risk of abuse. France24 5.4.2019. Luettavissa: <https://www.france24.com/en/20190405-interpol-red-notice-global-arrest-system-risk-abuse>. Luettu 6.5.2024.
- Gelman, Vladimir & Silvan, Kristiina (2017). "Venäjä ja pelon politiikka". Idäntutkimus 24(4): 37-50. Luettavissa: <https://journal.fi/idantutkimus/article/view/77719>. Luettu 6.5.2024.
- Glasius, Marlies 2017: Extraterritorial authoritarian practices: a framework. Globalizations 15(2), 179-197. Luettavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14747731.2017.1403781>. Luettu 6.5.2024.
- Güneş, Mehmet 2021: Abuse of the Interpol Red Notice for Political Purposes in Human Rights Law. Türkiye İnsan Hakları Ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi, 4(6), 33–46. Luettavissa: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1532973>. Luettu 6.5.2024.
- Halperin, Sandra & Heath, Oliver 2012: Political Research: Methods and Practical Skills. Oxford, Oxford University Press.
- Horvath, Michael 2020: Beating the Trap: Immigration and Extradition Policies Effecting the NBA's Enes Kanter and His Status as a Turkish Political Target. Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal 27(2), 251-284. Luettavissa: <https://digitalcommons.law.villanova.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1391&context=mslj>. Luettu 6.5.2024.
- Interpol 2024a: About Notices. Interpolin verkkosivut. Luettavissa: <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>. Luettu 6.5.2024.
- Interpol 2024b: Finland. Interpolin verkkosivut. Luettavissa: <https://www.interpol.int/Who-we-are/Member-countries/Europe/FINLAND>. Luettu 6.5.2024.
- Interpol 2024c: View Red Notices. Interpolin verkkosivut. Luettavissa: <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/Red-Notices/View-Red-Notices>. Luettu 13.5.2024.

- Lemon, Edward 2019: Weaponizing Interpol. *Journal of Democracy* 30(2), 15-29. Luettavissa: https://web.archive.org/web/20190426234900id_/https://muse.jhu.edu/article/721640/pdf. Luettu 6.5.2024.
- Lewis, David 2014: Exporting repression: Extraterritorial practices and Central Asian authoritarianism. Teoksessa Hug, Adam (toim.) 2014: Shelter from the Storm? The asylum, refuge and extradition situation facing activists from the former Soviet Union in the CIS and Europe. Lontoo, Foreign Policy Centre. Luettavissa: <https://ore.exeter.ac.uk/repository/bitstream/handle/10871/36290/LEWIS%20Exporting%20Repression%202014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 6.5.2024.
- Mackinnon, Amy 2018: The Scourge of the Red Notice. *Foreign Policy* 3.12.2018. Luettavissa: <https://foreignpolicy.com/2018/12/03/the-scourge-of-the-red-notice-interpol-uae-russia-china/>. Luettu 6.5.2024.
- McGlinchey, Stephen & Walters, Rosie & Gold, Dana 2017: Getting Started with International Relations Theory. Teoksessa McGlinchey, Stephen & Walters, Rosie & Scheinpflug, Christian (toim.) 2017: *International Relations Theory*. Bristol, E-International Relations, 1-13.
- Meacham, Sam 2022: Weaponizing the Police: Interpol as a Tool of Authoritarianism. *Harvard International Review*, 11.4.2022. Luettavissa: <https://hir.harvard.edu/weaponizing-the-police-authoritarian-abuse-of-interpol/>. Luettu 6.5.2024.
- Navntoft, Sune 2023: Maailman väkiluku: 10 väkiluvultaan suurinta maata. *Tieteen Kuvalehti* 14.12.2023. Luettavissa: <https://tieku.fi/ihminen/vaestomaara-10-vakiluvultaan-suurinta-maata>. Luettu 6.5.2024.
- Reinboth, Susanna 2020: Autoritaariset valtiot käyttävät Interpolin järjestelmää vainon työkaluna – Myös Suomessa huomattiin tämä, kun Venäjä teki etsintä-kuulutuksen maansa kansalaisesta. *Helsingin Sanomat* 11.3.2022. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008656237.html>. Luettu 6.5.2024.
- Rulamo, Anssi 2024: Interpol antoi suomalais-yrittäjä Zilliacuksesta red notice -etsintä-kuulutuksen – tätä se tarkoittaa. *Helsingin Sanomat* 22.2.2024. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000010245184.html>. Luettu 6.5.2024.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>. Luettu 6.5.2024.
- San, Serdar 2022: Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system. *Theoretical Criminology*, kesäkuu 2022, 1-19. Luettavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/13624806221105280>. Luettu 6.5.2024.
- Satter, David 2015: Russia's Abuse of Interpol. *Russia Studies Centre, The Henry Jackson Society*. Luettavissa: <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2015/07/Russias-Abuse-of-Interpol.pdf>. Luettu 6.5.2024.
- Schenkkan, Nate & Linzer, Isabel 2021: *Out of Sight, Not Out of Reach: The Global Scale and Scope of Transnational Repression*. Freedom House. Luettavissa: <https://www.re->

searchgate.net/profile/Isabel_Linzer/publication/351901021_Out_of_Sight_Not_Out_of_Reach_The_Global_Scale_and_Scope_of_Transnational_Repression/links/60af001ba6fdcc647edeb626/Out-of-Sight-Not-Out-of-Reach-The-Global-Scale-and-Scope-of-Transn. Luettu 6.5.2024.

Seitamaa-Hakkarainen, Piritta 2014: Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Artikkelit Metodix-verkkosivustolla. Luettavissa: <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>. Luettu 6.5.2024.

Stockholm Center for Freedom 2017: Abuse of the Interpol System by Turkey: How Erdogan Weaponized Interpol for Persecution Abroad. Raportti Stockholm Center for Freedomin verkkosivuilla, syyskuu 2017. Luettavissa: https://stockholmcf.org/wp-content/uploads/2017/09/Abuse-Of-The-Interpol-System-By-Turkey_September-20-2017.pdf. Luettu 6.5.2024.

Tieteen termipankki. Verkkajulkaisu. Luettavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:puheaktiteoria>. Luettu 18.5.2024.

Transparency International 2023: Corruption Perception Index 2023. Transparency Internationalin verkkosivut. Luettavissa: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>. Luettu 6.5.2024.

Turvallistamisen teorian avulla voidaan tutkia turvallisuushkia sodista ilmastonmuutokseen. Helsingin yliopisto 10.5.2022. Luettavissa: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/politiikka/turvallistamisen-teorian-avulla-voidaan-tutkia-turvallisuushkia-sodista-ilmastonmuutokseen>. Luettu 15.5.2024.

Verkkolehti: Venäjä etsintäkuulutti Viron pääministerin, listalla myös suomalaisia. Yle 13.2.2024. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20074395>. Luettu 6.5.2024.

Wandall, Rasmus H. & Suter, Dan & Ivan-Cucu, Gabriela 2019: Misuse of Interpol's Red Notices and impact on human rights - recent developments. Policy Department for External Relations, Directorate General for External Policies of the Union. Luettavissa: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU\(2019\)603472_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU(2019)603472_EN.pdf). Luettu 6.5.2024.

LIITE 1: TEEMAHAASTATTELURUNKO

Alkuun:

Pyydän haastateltavia esittelemään itsensä ja oman työnkuvansa. Esittelen tutkimukseni lyhyesti.

Teema 1: Interpolin etsintäkuulutukset

Esimerkkikysymyksiä:

- Kuinka paljon olet työssäsi tekemisissä Interpolin kanssa, ja millaisissa merkeissä?
- Ovatko Interpolin etsintäkuulutukset sinulle tuttuja?
- Käsitteletkö tai oletko joskus käsitellyt itse Interpolin kuulutuksia työssäsi?
- Mitkä ovat yleisimpiä Interpolin kuulutuksia, joihin työssäsi törmäät?
- Kertoisitko, miten Red Notice -kuulutus käytännössä tehdään?

Teema 2: Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttö

Esimerkkikysymyksiä:

- Oletko joskus kuullut Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäytöstä ilmiönä?
- Oletko törmännyt työssäsi sellaisiin Interpolin kuulutuksiin, joiden olet epäillyt olevan aiheettomasti luotuja? Miten olet silloin toiminut?
- Kuinka helppoa aiheeton kuulutus olisi käytännössä tehdä (oikeusvaltiossa vs. ei-oikeusvaltiossa)?
- Mikä Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttöä ja sen yleistymistä voisi sinusta selittää?
- Miksi tietyt valtiot, kuten Kiina, Turkki ja Venäjä, esiintyvät Interpolin järjestelmiä väärinkäyttävien toimijoiden joukossa muita useammin?

Teema 3: Interpol ja Suomi

Esimerkkikysymyksiä:

- Osaatko sanoa, kuinka usein Suomi tekee Interpolin järjestelmiin kuulutuksia omista kansalaisistaan? Millaisista rikoksista näissä tapauksissa on ollut kyse?
- Ovatko Suomen tekemät kuulutukset olleet vaikutuksiltaan tehokkaita?
- Onko Suomen poliisilla edustusta Interpolissa?
- Osaatko arvioida, kuinka usein Suomen poliisi tapaa perustyössään henkilöitä, joilla on voimassa oleva kansainvälinen etsintäkuulutus?

Teema 4: Valvonnan kehittäminen

Esimerkkikysymyksiä:

- Toimiiko sinusta Interpolin oma valvontajärjestelmä väärinkäytösten havaitsemisessa? Perustele miksi / miksi ei.
- Voittaisiko Interpolin kuulutusten väärinkäyttöä sinusta ennaltaehkäistä jotenkin? Miten?

Turvallistamisteoria kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä: Interpolin Red Notice -kuulutukset

Pyydän teitä osallistumaan Poliisi (AMK) -opinnäytetyöhöni liittyvään haastatteluun. Opinnäytetyöni käsittelee Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttöä.

Haastatteluanne ei käytetä varsinaisena analyysiaineistona tutkimuksessa vaan pikemminkin aihetta taustoittavana materiaalina opinnäytetyössä.

Tämän tiedotteen lopussa pyydän suostumustanne tutkimukseen osallistumiseen. Voitte halutesanne lähestyä minua sähköpostitse tai puhelimitse jo ennen haastattelua, mikäli teillä on jotakin kysyttävää tutkimukseen liittyen.

Sain ajatuksen pyytää teitä haastateltavakseni ollessani työharjoittelussa Lounais-Suomen poliisilaitoksella.

Tutkimuksen tavoite

Opinnäytetyöni päätavoitteena on selvittää, voiko turvallistamisteoria vakuuttavasti selittää Interpolin etsintäkuulutusten väärinkäyttöä ilmiönä. Haastattelunne varsinaisena tavoitteena on kuitenkin valottaa ilmiötä käytännön poliisityön ja Suomen poliisin näkökulmista.

Tutkimuksen aikataulu ja vaiheet

Haastattelu toteutetaan huhtikuussa 2024. Haastattelun toteutustapa ja tarkka aikataulu sovitaan yhdessä teidän kanssanne. Haastatteluun on hyvä varata aikaa noin yksi tunti.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Tässä tutkimuksessa kerättyä tietoa käsitellään luottamuksellisesti EU:n tietosuojasetuksen ja Suomen tietosuojalain edellyttämällä tavalla.

Haastattelun aikana teen mahdollisesti muistiinpanoja. Lisäksi haastattelu nauhoitetaan aineiston purkua varten. Kun opinnäytetyö on hyväksytty, tallenne sekä muistiinpanot hävitetään.

Yksityisyys ja yksityisyydensuoja

Voitte itse valita, haluatteko esiintyä opinnäytetyössä omalla nimellänne vai anonyymisti. Mikäli haluatte esiintyä anonyyminä haastateltavana, kertomanne tiedot esitetään valmiissa työssä siten, ettei henkilöllisyyttänne voi niistä tunnistaa.

LIITE 3: SUOSTUMUSLOMAKE

Osallistun tähän tutkimuksen vapaaehtoisesti.

Minulla on mahdollisuus keskeyttää osallistumiseni missä tahansa tutkimuksen vaiheessa syytä ilmoittamatta. Voin myös peruuttaa antamani suostumuksen ennen tutkimuksen päättymistä, jos minusta siltä tuntuu.

Jos peruutan suostumukseni, siihen asti antamiani tietoja voidaan käyttää edelleen tutkimuksessa, mutta uusia tietoja ei enää käytetä tutkimustarkoituksessa.

Paikka ja päivämäärä

Suostumuksen antajan allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 4: TIETOSUOJAINFORMAATIO

Tämä tietosuojainformaatio kuvaa haastattelututkimukseen osallistujien henkilötietojen käsittelyä siten, kun siitä on säädetty EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 2016/679 13 artiklassa.

Opinnäytetyön tekijä sitoutuu toimittamaan haastateltavalle seuraavat tiedot:

- i. **Rekisterinpitäjän identiteetti ja yhteystiedot:**
Pauliina Parviainen
puh. +358 40 825 2122
sähköposti: pauliina.parviainen@edu.polamk.fi
- ii. **Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä käsittelyn oikeusperuste:**
Henkilötietoja käsitellään ainoastaan tämän opinnäytetyön kontekstissa, ei mihinkään muuhun tarkoitukseen.
Poliisiammattikorkeakoulu on myöntänyt tutkimusluvan haastattelujen toteuttamiselle opinnäytetyön tekemisen yhteydessä.
- iii. **Henkilötietojen vastaanottajat:**
Siinä tapauksessa, että haastateltava haluaa pysytellä tutkimuksessa anonyyminä vastaajana, henkilötietojen ainoa vastaanottaja on opinnäytetyön tekijä. Haastateltavan nimi, virka-asema ja työpaikka mainitaan opinnäytetyössä vain silloin, jos haastateltava antaa siihen suostumuksensa.
- iv. **Henkilötietojen säilytysaika:**
Kun opinnäytetyö on hyväksytty, haastatteluaineisto henkilötietoineen hävitetään tietoturvallisella tavalla.
- v. **Haastateltavan oikeus itseään koskeviin henkilötietoihin:**
Haastateltavalla on oikeus pyytää rekisterinpitäjältä pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää kyseisten tietojen oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa käsittelyä.
- vi. **Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista:**
Haastateltavalla on oikeus peruuttaa suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen milloin tahansa. Myös henkilötietojen antaminen perustuu samaan vapaaehtoisuuteen.
- vii. **Haastateltavalla on oikeus tehdä valitus henkilötietojensa käsittelystä valvontaviranomaiselle niin katsoessaan.**